

Deloitte.

Rana kommune
Risiko- og vesentlighetsvurderinger for
forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
April 2024

«Risiko- og
vesentlighetsvurderinger for
forvaltningsrevisjon og
eierskapskontroll»

April 2024

Rapporten er utarbeidet for Rana
kommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen,
5892 Bergen
tlf: 55 21 81 00

Innhold

1	Innledning	4
2	Organisering og nøkkeltall	7
3	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn	11
4	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen	14
5	Risiko i kommunens eierstyring og selskaper	46
6	Forslag til forvaltningsrevisjons-prosjekter og eierskapskontroller	57
	Vedlegg 1 Utvidet risikoanalyse av selskaper med regnskapstall	63
	Vedlegg 2 Oversikt over foretak, samarbeid og foreninger	74
	Vedlegg 3 Forklaring av regnskapsanalysen	75

Detaljert innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Forvaltningsrevisjon	4
1.3	Eierskapskontroll	4
1.4	Metode og gjennomføring	5
1.4.1	Dokumentanalyse	5
1.4.2	Analyse av statistikk	5
1.4.3	Intervju	5
1.4.4	Spørreundersøkelse	5
1.4.5	Gjennomgang av selskapsopplysninger i bedriftsdatabaser	5
1.5	Veien videre	5
1.5.1	Stormøte med kontrollutvalget	5
1.5.2	Utarbeide planer	6
1.6	Leseveiledning	6
2	Organisering og nøkkeltall	7
2.1	Organisering	7
2.2	Finansielle nøkkeltall	7
2.3	Befolkningsutvikling	8
2.3	Kommunens eierskap	9
3	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn	11
3.1	Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner av den kommunale virksomheten	11
3.2	Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner i selskap	11
4	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen	14
4.1	Sektorovergripende områder	15
4.2	Sektor for stab og støttetjenester	19
4.3	Helse- og omsorgssektoren	23
4.5	Teknisk sektor	40
5	Risiko i kommunens eierstyring og selskaper	46
5.1	Innledning	46
5.2	Oversikt over kommunens eierskap	47
5.3	Oversikt over identifiserte risikoområder knyttet til kommunens eierskap og i selskapene	53
6	Forslag til forvaltningsrevisjons-prosjekter og eierskapskontroller	57
6.1	Områder med høy risiko	57
Vedlegg 1	Utvidet risikoanalyse av selskaper med regnskapstall	63
	Stakobygget AS	63
	Helgeland Avfallsforedling IKS	63
	Nordland Teater AS	64

Helgeland Kraft AS	65
Åarjelsaemien Teatere AS	66
Helgeland Reiseliv AS (Visit Helgeland AS)	66
Kommunekraft AS	67
Moment Rana AS	68
Rana Utvikling AS	68
Driv Karriere AS	69
Helgeland Invest AS	70
Helgeland Industriutvikling AS	70
Kunnskapsparken Helgeland AS	71
Kinoalliansen AS	71
Sjonfjellet Vindpark Holding AS	72
Freyr Battery SA	73
Vedlegg 2 Oversikt over foretak, samarbeid og foreninger	74
Vedlegg 3 Forklaring av regnskapsanalysen	75
Figurer	
Figur 1: Organisasjonskart	7
Figur 2 Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap	46
Tabeller	
Tabell 1: Bevilgninger til ulike tjenester (beløp i 1000 kr)	8
Tabell 2: Oversikt over kommunens eierskap i selskaper	9
Tabell 3: Identifiserte risikoområder knyttet til sektorovergrepene funksjoner	15
Tabell 4: Identifiserte risikoområder knyttet til sektor for stab og støttetjenester	19
Tabell 5: Identifiserte risikoområder knyttet til Helse og omsorg	23
Tabell 6: Identifiserte risikoområder knyttet til oppvekst- og kultursektoren	31
Tabell 7: Identifiserte risikoområder knyttet til teknisk sektor	40
Tabell 8 Oversikt over selskapene kommunen eier eller har eierandeler i	49
Tabell 9: Identifiserte risikoområder i kommunens eierskapsforvaltning og i kommunens selskaper	53
Tabell 10: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med høy risiko (røde)	57
Tabell 11: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med middels risiko (gule)	60
Tabell 12: Eierskapskontroll	61

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

I samsvar med prosjektplaner vedtatt av kontrollutvalget i møte 23.02, sak 01/24 har Deloitte gjennomført en overordnet risiko- og vesentlighetsvurderinger (ROV-vurderinger) av Rana kommune sin virksomhet og i selskapene der Rana kommune har eierinteresser. Formålet med ROV-vurderingen har vært å skaffe relevant informasjon om de delene av virksomheten i kommunen og de selskapene der kommunen har eierinteresser, som det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon og/eller eierskapskontroll av i nåværende valgperiode.

ROV-vurderingene er systematisert og fremstilt i dette analysedokumentet. Dokumentet danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for 2024-2028.

I arbeidet med ROV-vurderingene og utarbeidelsen av analysedokumentet har det blitt gjennomført dokumentgjennomgang, intervjuer og spørreundersøkelse. (se seksjon 1.4).

Analysen er av overordnet karakter og i stor grad basert på informasjonen som har kommet frem gjennom intervju, spørreundersøkelse og gjennomgang av utvalgt foreliggende dokumentasjon. Datagrunnlaget er i begrenset grad verifisert. Informasjonen er i analysedokumentet brukt som indikasjon på risikoforhold som kan eller ev. bør følges opp/undersøkes i forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll eller gjennom andre undersøkelser, dersom kontrollutvalget ønsker dette.

1.2 Forvaltningsrevisjon

I kommuneloven § 23-3 går det frem at forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyret sine vedtak og forutsetninger.

Samme lov § 23-2 bokstav c), pålegger kontrollutvalget å se til at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskap kommunen har eierinteresser i.

Kommuneloven § 23-3 andre ledd stiller krav om at det skal utarbeides en plan for forvaltningsrevisjon minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret

Det er videre et krav at plan om forvaltningsrevisjon skal være basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV-vurdering). Hensikten med ROV-vurderingen er å skaffe relevant informasjon om virksomheten i kommunen og i selskapene der kommunen har eierinteresser, slik at det er mulig for kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike områder og ulike selskaper der det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

1.3 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll er en oppgave som er lagt til kontrollutvalget etter kommuneloven § 23-2 bokstav d), og er nærmere skildret i kommuneloven § 23-4. Der går det frem at eierskapskontroll innebærer å kontrollere om forvaltningen av kommunens eierinteresser blir skjøttet i samsvar med

regelverk, kommunestyret sine vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kommuneloven § 23-4 andre ledd stiller krav om at kontrollutvalget, minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Som med plan for forvaltningsrevisjon, skal også plan for eierskapskontroll være basert på en ROV-vurdering. Hensikten med ROV-vurderingen er å skaffe relevant informasjon om hvor det er størst behov for eierskapskontroll, slik at det er mulig for kontrollutvalget å legge en plan for eierskapskontroll og å prioritere hvilke eierskapskontroller det kan være aktuelt å gjennomføre.

1.4 Metode og gjennomføring

I prosessen med ROV-vurderinger har vi gjennomført flere aktiviteter for å skaffe oss et godt informasjonsgrunnlag for ROV-vurderingen.

1.4.1 Dokumentanalyse

Dokumentanalysen tok utgangspunkt i planer, meldinger og rapporter fra kommunen. Vi har òg undersøkt hvilke tilsyn som er gjennomført og eventuelt planlagt i kommunen. Disse har samlet gitt et overblikk over kommunens mål og strategier, samt bidratt til å avdekke områder med utfordringer, risiko eller behov for forbedring.

1.4.2 Analyse av statistikk

Vi har gjennomgått statistikk innenfor relevante tjenester for å undersøke om det utpeker seg områder hvor kommunen skiller seg negativt ut eller hvor det er en negativ

trend som kan indikere en risiko for et område.

1.4.3 Intervju

Vi har gjennomført intervju med kommunedirektør og ledere for de fire tjenesteområdene oppvekst- og kultursektoren, teknisk sektor, helse- og omsorgssektor og sektor for stab og støttetjenester.

1.4.4 Spørreundersøkelse

Administrative ledere og hovedtillitsvalgte har vært involvert i ROV-vurderingene gjennom en undersøkelse i Questback (elektronisk spørreundersøkelsesverktøy). 72 % av lederne som fikk undersøkelsen svarte og 47 % av de hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. I denne ble de bedt om å peke på potensielle risikoer innenfor det tjenesteområdet de har ansvar for eller kjenner særlig til, samt risikoområder knyttet til selskaper kommunen eier.

1.4.5 Gjennomgang av selskapsopplysninger i bedriftsdata-baser

Deloitte har benyttet Dun & Bradstreet SmartCheck for å få tilgang til regnskapsopplysninger og informasjon om eierskap og eierskapsstruktur. Denne informasjonen er benyttet både for å få overblikk over alle aktuelle selskaper som skal omfattes av ROV-vurderingene, og for å avdekke eventuelle risikoer gjennom de foreliggende finansielle nøkkeltallene.¹

1.5 Veien videre

1.5.1 Stormøte med kontrollutvalget

Når Deloitte har gjennomført ROV arbeidet inviteres det til et «stormøte» med kontrollutvalget og folkevalgte i Rana kommune for å diskutere aktuelle

¹ Ikke alle interkommunale selskaper (IKS) er underlagt innleveringsplikt til Brønnøysundregisteret. Det forekommer også at slike selskaper ikke leverer årsregnskap til Brønnøysundregisteret. I

disse tilfellene har ikke revisjonen tilgang på nøkkeltall. Slike manglende data vil bli opplyst om der det er relevant.

risikoområder. Dette vil supplere denne ROV analysen.

1.5.2 Utarbeide planer

Denne ROV analysen, sammen med innspill fra stormøte danner grunnlag for å velge ut de forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som kontrollutvalget ønsker å prioritere i perioden. Disse prosjektene skal fremgå av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll som legges frem for kommunestyret.

Det er kommunestyret som vedtar plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

1.6 Leseveiledning

Innspillene som er samlet inn i forbindelse med ROV-vurderingene er systematisert og fremstilt i dette dokumentet.

I kapittel 2 **Error! Reference source not found.** gir vi en kort oversikt over organisering av og nøkkeltall for kommunen.

Kapittel 3 gir oversikt over tidligere gjennomførte og pågående forvaltningsrevisjoner, selskapskontroller, eierskapskontroller, samt oversikt over gjennomførte og planlagte tilsyn.

Kapittel 4 handler om forvaltningsrevisjon av kommunen sin virksomhet. Her presenterer vi oversikt over identifiserte risikoområder innen de ulike virksomhetsområdene i kommunen.

I kapittel 5 presenterer vi oversikt over identifiserte risikoområder knyttet til eierskapene til kommunen (både knyttet til eierstyring og selve selskapene)

Risikovurderingene knyttet til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

danner grunnlag for forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller. Forslagene er presentert i kapittel 6. Forslagene til prosjekter er ikke presentert i prioritert rekkefølge. Prioritering og valg av prosjekter skal kontrollutvalget gjøre etter at en har fått ytterligere innspill i stormøtet. Kontrollutvalget står også fritt til å legge til og/eller ta vekk prosjekter fra listen som her er presentert.

2 Organisering og nøkkeltall

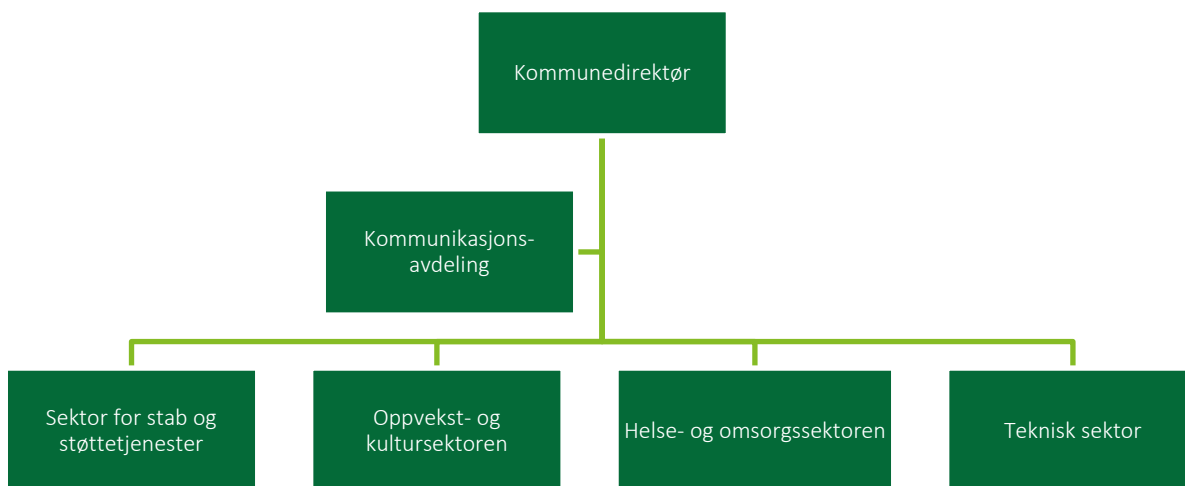
2.1 Organisering

Rana er en linjeorganisasjon, hvor kommunedirektøren er den øverste administrative lederen i organisasjonen. I tillegg har kommunen fire kommunaldirektører som leder hver sin sektor:

- Sektor for stab og støttetjenester
- Oppvekst- og kultursektoren
- Helse- og omsorgssektoren
- Teknisk sektor.

Kommunens kommunikasjonsavdeling er organisert inn under kommunedirektøren.

Figur 1: Organisasjonskart

2.2 Finansielle nøkkeltall

Netto driftsresultat er en hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren, jf. beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. TBU anbefaler at netto driftsresultat for kommunene er på 1,75 %.

Kommunen hadde brutto driftsresultat på 7,6% i 2022, mot 3,9% i 2021. Den positive

økningen er ifølge kommunen et resultat av høyere inntekter fra skatt og inntektsutjevning, samt god økonomistyring og mindre forbruk i drift. Netto driftsresultat i 2022 på om lag 217,8 millioner kroner. Dette tilsvarer 8,9 % av driftsinntektene, altså over kommunens egen målsetning på 3% og over det anbefalte nivået fra TBU.²

For 2023 er det budsjettert med et netto driftsresultat på minus 69,2 millioner, og for 2024 er det budsjettert med et netto

² Rana kommune. Årsberetning og årsregnskap 2022, Rana kommune, s. 24.

driftsresultat på 82,1 millioner. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter er budsjettert til 2,9% i 2023 og minus 3,2% i 2024. Det forventes også negativt driftsresultat i 2025 og 2026 som følge av bruk av disposisjonsfond.³ Målet for kommunen er å ha et driftsresultat på minst 3 % av driftsinntektene⁴, altså over det anbefalte nivået fra TBU.

Rådmannen skriver i budsjettforslaget⁵ for 2024 at store deler av kommunens økonomiske handlingsrom er borte, da forpliktelser til Avinor og Kystverket (grunnet utbetalinger til ny flyplass og ny dypvannskai) har bundet opp nærmere 925 millioner av disposisjonsfondet, samt 66 millioner i lokalt bidrag til rullebaneforlengelse.⁶

Ifølge årsregnskapet for 2022 har Rana kommune et disposisjonsfond på 36,2 %.

Dette er høyere enn Riksrevisjonens anbefalte nivå for disposisjonsfondet størrelse (5 %).

Rana kommune hadde i 2022 en lånegjeld på 94,4 % av driftsinntektene, noe som var en økning på 1,7 prosentpoeng fra 2021. Riksrevisjonens anbefalte nivå når det gjelder lånegjeld, er på 75 % av driftsinntektene.

Tabellen under viser de økonomiske rammene i Rana kommune i 2022, 2023 og 2024. Merk at tallene fra 2022 er regnskapstall, mens tallene for 2023 og 2024 er hentet fra kommunens budsjett.

Tabellen viser at de to største sektorene i Rana kommune i perioden 2022-2024 er oppvekst og kultur og helse og omsorg, mens stab og støttetjenester og tekniske tjenester er de minste.

Tabell 1: Bevilgninger til ulike tjenester (beløp i 1000 kr)

Tjenester	R 2022	B 2023	B 2024
Støttetjeneste	106 758	120 696	128 118
Oppvekst og kultur	599 650	605 757	620 140
Helse og omsorg	675 913	666 545	666 516
NAV kommune	36 977	44 750	46 900
Tekniske tjenester	112 207	115 591	114 237
Kirkelig fellesråd	16 626	16 025	16 069
Fellesområde drift	17 142	73 394	83 894
Rana Byggdrift KF	90 220	91 393	91 260
Totalsum fordelt til drift	1 655 493	1 734 151	1 796 134

2.3 Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen i kommunen er relevant å omtale av flere årsaker. For det første er innbyggertilskudd en del av

inntektssystemet til kommunene. Videre må de kommunale tjenestene tilpasses demografiske forhold og endringer.

³ Rana kommune. Budsjett og økonomiplan 2024-2027. Vedtatt i kommunestyret 18.12.2023.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid, s. 40.

Innbyggertilskuddet er i utgangspunktet fordelt med et likt beløp per innbygger (tallet på innbyggere per 1. juli) til alle kommunene. Deretter skjer det en omfordeling på bakgrunn av flere faktorer. For 2024 er innbyggertilskuddet før omfordeling 29 832 kroner per innbygger.

Det går frem av årsberetningen for 2022 at Rana hadde en vekst på 9 personer fra 2020 til 2021.⁷ Tall fra SSB viser at kommunen vokste med 68 personer i siste kvartal 2023, samtidig viser statistikken at innbyggertallet vil reduseres med omtrent 400 innbyggere i løpet av 2023. Rana hadde 25 994 innbyggere i fjerde kvartal 2023.⁸

Kommunen består av en økende andel eldre, samt en stadig fallende andel unge og en lavere innvandrerandel sammenlignet med de største bykommunene i Nord-Norge.

Av budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at Rana kommune de siste årene har opplevd en betydelig nedgang i barnetallet, og har tatt store nedtrekk i skoler og barnehager. I budsjettet presenteres en prognose for utviklingen av barnehagebarn og elever i grunnskolen, og prognosen viser en svak nedgang fra 2022 til

2027, samtidig som det poengteres at kommunen venter en vekst. Derimot er det usikkert når veksten kommer, og hvor stor den vil bli. Det går likevel frem at kommunen har god kapasitet ved sine skoler og barnehager til å håndtere et innbyggertall på minst 30 000.⁹

Kommunens økende andel eldre innbyggere vil bidra til at tjenestebehovet i helse og omsorg vil dobles innen 2050, om utviklingen fortsetter slik den er i dag. Det er anslått at den største veksten vil komme i kommende økonomiplanperiode. I budsjett og økonomiplanene 2024-2027 pekes det på at det er nødvendig med rask tjenestestilling, og mulighetsrom for dreining av ressursinnsatsen i kommunale tjenester fra unge til eldre.¹⁰

2.3 Kommunens eierskap

Rana kommune har ett heleid selskap, eierinteresser i seks selskap sammen med andre kommuner og/eller fylkeskommuner, og i ni selskap med innslag av private eller statlige aktører på eiersiden. Kommunen sine eierskap, som er nærmere omtalt i kapittel 5 og vedlegg 1, er oppsummert i tabellen under:

Tabell 2: Oversikt over kommunens eierskap i selskaper¹¹

Selskap	Bransje	Selskapsform	Eierdel
Freyr Battery SA	Batteriproduksjon	Aksjeselskap	Ikke oppgitt prosent. Kommunen eier 1 193 586 aksjer i selskapet.
Stakobygget AS	Drift av eiendom	Aksjeselskap	100%
Moment Rana AS	Utleie av kultureiendom	Aksjeselskap	91,67%
Rana Utvikling AS	Næringsliv	Aksjeselskap	60,58%
Driv Karriere AS	Arbeidstrening	Aksjeselskap	54,55%
Helgeland Avfallsforedling IKS	Renovasjon	Interkommunalt samarbeid	47,6%

⁷ Rana kommune. Årsberetning og årsregnskap 2022.

⁸ Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kommunefakta/rana>. Hentet 26.02.2024.

⁹ Budsjett og økonomiplan 2024-2027.

¹⁰ Budsjett og økonomiplan 2024-2027.

¹¹ Eierskapsmelding 2022 del 2, Rana kommune

Nordland Teater AS	Kultur	Aksjeselskap	40%
Helgelandskraft AS	Kraft/Energi	Aksjeselskap	26,85%
Årjelhsaemien Teatere AS	Samisk kultur	Aksjeselskap	15%
Helgeland Reiseliv AS	Reiseliv	Aksjeselskap	11,2%
Helgeland Invest AS	Investering	Aksjeselskap	8,56%
Helgeland Industriutvikling AS	Eiendomsutvikling	Aksjeselskap	8,56%
Kunnskapsparken Helgeland AS	Innovasjon	Aksjeselskap	4,8%
Kinoalliansen AS	Kino	Aksjeselskap	4%
Sjonfjellet Vindpark Holding AS	Kraft/Energi	Aksjeselskap	2,94%
Kommunekraft AS	Kraft/Energi	Aksjeselskap	0,31%

Kommunale foretak og vertskommunesamarbeid er omfattet av ordinær forvaltningsrevisjon, og er derfor

behandlet i ROV-vurderingene knyttet til dette.

3 Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn

3.1 Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner av den kommunale virksomheten

- Rapportering av ikke-økonomisk måloppnåelse (pågående)
- Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i Rana kommune (pågående)
- Kontroll og tilsyn med uteområder i barnehagene – 2023
- Barneverntjenesten – 2021 (etterkontroll 2023).
- Psykisk helse- og rustjeneste – 2022
- Vedlikehold av kostbar infrastruktur – 2022
- Investeringsprosjekt – 2020
- Oppgaveprioritering og finansiering av integreringsarbeidet i Rana
- Forvaltningsrevisjon av pleie og omsorg – 2019, samt etterkontroll i 2021
- Forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og tidlig innsats – 2018, samt etterkontroll i 2020
- Forvaltningsrevisjon av virksomhetsstyring og internkontroll – 2017

3.2 Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner i selskap

- Helgeland Avfallsforedling IKS – 2019
- Stakobygget AS - 2017

Forvaltningsrevisjonene av selskapene nevnt over omfatter også eierskapskontroll.

3.3 Tilsyn

I perioden 2020-2024 er det gjennomført totalt 31 tilsyn i Rana kommune av Statsforvalteren i Nordland, Arbeidstilsynet, Mattilsynet og Kystverket.¹²

Statsforvalteren i Nordland:

- Barnehageloven, behandling av søknad om dispensasjon fra pedagognormen – 2020
- Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – 2020
- Kommunens krisesentertilbud – 2020
- Barnehageloven – 2020
- Legemiddelhåndtering – 2021
- Tilsyn med slamlagune på Langvasshei – 2022
- Revisjon avløp – 2022
- Tilsyn med drift av idrettsbane med løst plastholdig fyllmateriale – 2022
- System revisjon – 2023
- Skole, spesialpedagogikk og PPT – 2023
- Barnehagemyndigheten, barnehageloven § 31, 35 og 37 – 2023
- Tilsyn med introduksjonsloven, differensiering av

¹² <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/>

introduksjonsprogram og opplæring i norsk – 2023

- Forvaltningskontroll NMSK – 2023
- Forvaltningskontroll produksjonstilskudd – 2023
- Landsomfattende tilsyn med barne- og avlastningsboliger – 2023
- Tilsyn med kommunal beredskapsplikt – 2023
- Kommunen som forsøplingsmyndighet – 2024

- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2024
- Forebygge ulykker- systematisk sikkerhetsstyring – 2024

Arbeidstilsynet:

- Systematisk HMS – 2021
- Forebyggende ulykker – 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager - 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager - 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager - 2023
- Forebygge muskel- og skjelettplager og psykiske plager – 2023

Kystverket:

- Havnesikringstilsyn Toranesterminalen, tilsyn ved Mo i Rana Havn KF – 2022

Mattilsynet:

- Ledningsnett, tilsyn ved Rana kommune Tekniske tjenester - 2021

4 Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen

På bakgrunn av innsamlet og analysert informasjon, vil vi i dette kapittelet oppsummere og vurdere risiko for svikt, feil og mangler i måloppnåelse, regeletterlevelse, vedtaksoppfølging, effektivitet og internkontroll som er identifisert innen de respektive virksomhetsområdene for Rana som er gjennomgått.

Risikonivåene er i tabellene farget med rødt som representerer høy risiko eller gult som representerer middels risiko:

Fargesymbol	Beskrivelse av risiko- og vesentlighetsvurdering
	Høy risiko og/eller vesentlighet På områder som er merket med rødt mener Deloitte på bakgrunn av fremlagt data og analyse, at det kan være høy risiko for svikt, feil og mangler i måloppnåelse, regeletterlevelse, vedtaksoppfølging, effektivitet og internkontroll, og/eller at det har store konsekvenser for kommunen dersom identifiserte risikoer skulle inntreffe.
	Middels risiko og/eller vesentlighet På områder som er merket med gult mener Deloitte på bakgrunn av fremlagt data og analyse, at det kan være middels risiko for svikt, feil og mangler i måloppnåelse, regeletterlevelse, vedtaksoppfølging, effektivitet og internkontroll, og/eller at det har middels store konsekvenser for kommunen dersom identifiserte risikoer skulle inntreffe.

I tabellene under vil vi under hver sektor, omtale utvalgte områder og tema. Dette er områder og tema som blir fremhevet i de dataene som Deloitte har analysert. Det betyr at områder der det ikke eksplisitt er identifisert risiko, ikke er omtalt.

Det er viktig å understreke at risikovurderingene er skjønnsmessige, og vurderinger er basert på tilgjengelig informasjon. Kontrollutvalget kan vurdere risikoen knyttet til de ulike områdene som forskjellig fra det som er foreslått her. Det er derfor kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre rekkefølge for forvaltningsrevisjonsprosjekter i de planene som blir lagt frem for kommunestyret.

Vi tar forbehold om at ikke all informasjon som kommer frem er verifisert av ledelsen i kommunen.

4.1 Sektorovergrepene områder

Nedenfor beskriver vi sektorovergrepene risikoområder som i stor grad berører alle tjenesteområdene i Rana kommune.

Tabell 3: Identifiserte risikoområder knyttet til sektorovergrepene funksjoner

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Samfunnssikkerhet og beredskap</p> <p>I årsmeldingen for 2022 blir det pekt på fem utfordringer og risikoer som fordrer at kommunen i større grad satses på beredskap og samfunnssikkerhet. Herunder pekes det på krig og energikrise i Europa, økt forekomst av cyberangrep, økt fare for terrorhendelser, klimaendringer med økt ekstremvær og pandemi. Det blir vist til at kommunen har iverksatt flere tiltak for å ruste kommunen for disse utfordringene, blant annet er ROS-analysen oppdatert, det er gjennomført systematisk arbeid med opplæring, øvelser og informasjon og sikkerhetskultur er blitt en prioritet i kommunen.</p> <p>I risiko- og sårbarhetsanalysen på overordnet nivå for 2024 går det også frem at kommunen har igangsatt tiltak for å øke sikkerheten og beredskapen grunnet økt trusselbilde.</p> <p>Det blir samtidig belyst at kommunen har manglende oppfølging av beredskapsarbeidet i barnehage- og skolesektoren i kommunen.</p>	<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Beredskapsplaner i alle virksomheter (særlig skole og barnehage)• Utarbeidelse og oppfølging av helhetlig ROS-analyse• Koordinering
<p>Overordnet klima og miljøarbeid</p> <p>I årsmeldingen for 2022 blir klima, natur- og miljøutfordringer fremhevet som en av hovedutfordringene til kommunen. Av den norske stat sin kommunalbank (KBN) går det også frem at Rana er en kommune med svært høy klimarisiko. Tall fra KBN viser at den største utslippkilden er industri, olje og gass. Kommunen hadde i 2022 en sterk økning, på 32,5 % fra 2021, i rapporterte klimagassutslipp innen industri, olje og gass.¹³ Kommunen har som mål å redusere klimagassutslippene i <i>ikke-kvotepliktig</i> sektor med 40 %</p>	<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Iverksetting av klima og miljøtiltak i kommunen• Oppfølging og rapportering på klima- og miljømål• Klimarisiko i planarbeid og investeringer• Måloppnåelse, blant annet knyttet til<ul style="list-style-type: none">○ FNs sitt bærekraftsmål nr. 6 om rent vann og gode sanitærforhold

¹³ Miljødirektoratet, *Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker*, hentet fra: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=492§or=-2>, 29.02.2024.

innen 2030 (sammenlignet med 2009) og 90 % innen 2050.¹⁴

I intervju blir det vist til at Rana kommune har store klimaambisjoner og har som mål å bli Norges grønne industrihovedstad. Rana var en av 12 kommuner og tre fylkeskommuner som i 2020 etablerte et bærekraftsnettverk med mål om å akselerere den bærekraftige omstillingen i lokalsamfunn og bidra til å oppnå FN sine bærekraftsmål innen 2030. Rana er videre en del av Bærekraft Nord, som er et nettverk for kommuner i Nord som skal jobbe sammen og dele erfaringer i arbeidet med å bli bærekraftige fylker i forlengelse av bærekraftsnettverket.

I intervju blir det vist til at det vil være utfordrende å nå disse målene og at det blir viktig å etablere gode måter å operasjonalisere og følge opp disse.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir konsekvenser av ekstremvær i kombinasjon med vedlikeholdsetterslep pekt på som store utfordringer i kommunen. Særlig er infrastruktur som for eksempel veinettet sårbart for slike klimakonsekvenser. Det blir poengtert i budsjett og økonomiplan 2024-2027 at klimaendringene i stor grad påvirker kommunens planarbeid og budsjett for de neste årene.

Kommunen sin [kommunedelplan for naturmangfold 202-2030](#) skal blant annet forebygge nedbygging av natur.

- FNs sitt bærekraftsmål nr. 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 13 om å stoppe klimaendringene
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 14 om livet i havet
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 15 om livet på land
- FNs sitt bærekraftsmål nr. 17 om å samarbeide for å nå målene

Saksforberedelse og oppfølging av politiske vedtak

I undersøkelsen blir det pekt på at saksforberedelse og vedtaksoppfølging til tider er en utfordring i kommunen. Det blir i undersøkelsen vist til at det gjerne mangler viktig informasjon i saksgrunnlaget. Det blir pekt på at dette gir risiko for at politiske beslutninger blir fattet på feil og eller mangelfullt grunnlag.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for forsvarlig saksforberedelse
- System og rutiner for oppfølging av vedtak

¹⁴ Budsjett og økonomiplan 2023-2026, vedlegg 7 Klimabudsjett, Rana kommune.

Melding og oppfølging av avvik

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det vist til at Rana kommune jobber aktivt med internkontroll og at arbeidet med virskomhetsyring og kvalitetsportalen opprettholdes. Deloitte får opplyst at kommunen benytter kvalitets- og avvikssystemet, EQS. I intervju blir det vist til at internkontrollsystemet er relativt nytt i kommunen, og at det ble innført litt etter litt i de ulike tjenestene i kommunen. Det kommenteres samtidig at det ikke er sikkert at systemet er like godt integrert i alle ledd i tjenestene. Det er dermed usikkert om systemet har bidratt til å bedre kvaliteten i tjenestene på tvers.

Det opplyses også i undersøkelsen at rapporterings- og avvikssystemet i kommunen ikke er godt nok, og at ansatte ikke har god nok opplæring i når og hvordan avvik skal føres. Når avvik blir meldt, peker flere på at avvikene ikke blir fulgt opp tilstrekkelig. Det blir videre kommentert at kommunens kvalitets- og avvikssystem, EQS, ikke er ferdig utarbeidet og utfordrende å navigere i. Det blir vist til at det er noen som opplever at det kan være utfordrende å melde fra om uenighet, kritikkverdige forhold, eller uønskede hendelser, og det blir også vist til at noen kan oppleve det som en fryktkultur.

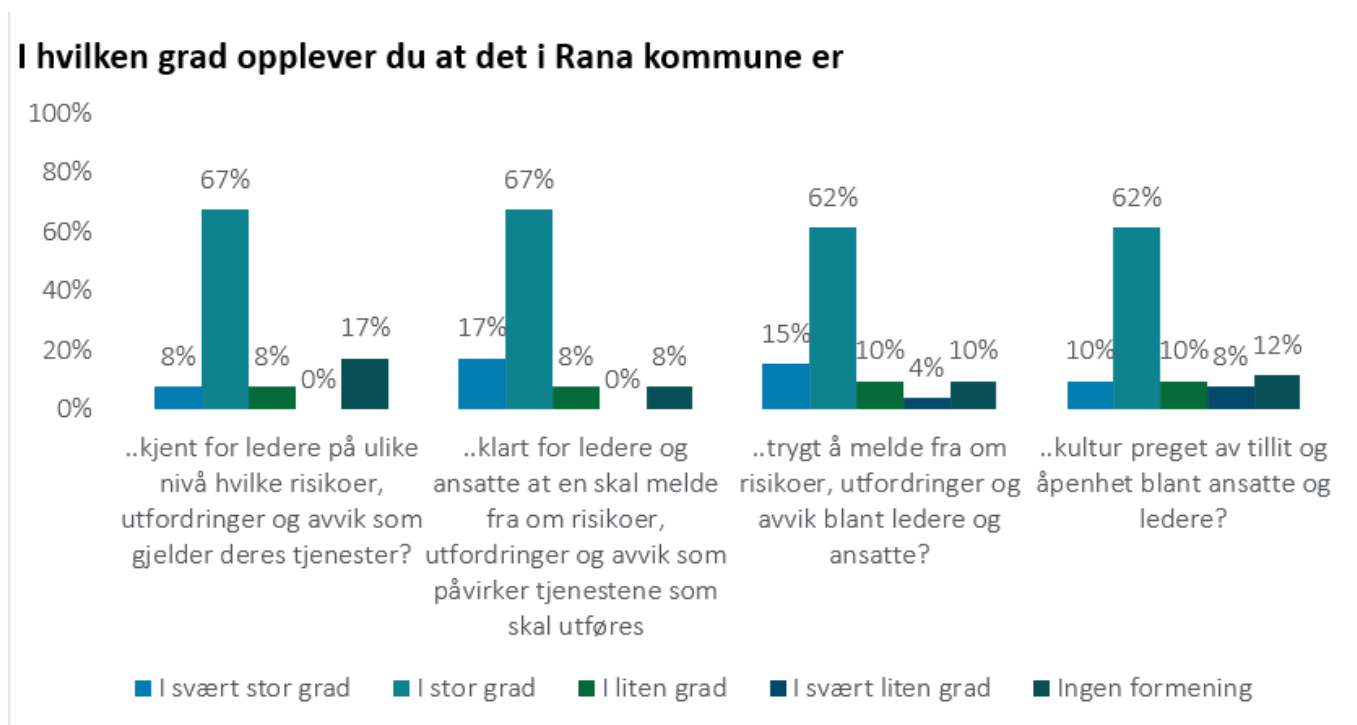
I spørreundersøkelsen ble ledere spurt flere spørsmål knyttet til det å melde avvik. De fleste ledere svarer at lederne i stor grad er kjent med avvik i tjenesten, at det er klart for alle at avvik skal meldes, og at det er trygt å melde om avvik. Det er likevel en viss andel som svarer at dette ikke er tilfelle. Dette gjelder i størst grad spørsmålet om det er trygt å melde fra, og om det er en kultur preget av tillit og åpenhet (18 % av lederne svarer at de i liten grad opplever at det er en kultur preget av tillit og åpenhet). Se figur 2 på neste side.

I spørreundersøkelse til tillitsvalgte og hovedverneombud er de fleste delvis enig (62,5 %) eller helt enig (37,5 %) i at ledere oppfordrer ansatte til å melde fra om avvik. Det er derimot flere (37,5 %) som peker på at ledelsen ikke tilstrekkelig involverer hovedtillitsvalgte/hovedverneombud i spørsmål som gjelder tjenestene.

Risiko knyttet til:

- Implementering av kvalitetssystem
- Kompetanse og opplæring
- Melding av avvik og uønskede hendelser
- Oppfølging av avvik og risikoområder
- Rapportering
- Ledelsens oppfølging
- Arbeidsmiljø

Figur 2 Ledere sin opplevelse av håndtering av avvik og kultur (N=52)

Vi kan ikke vise tilsvarende figur for hovedtillitsvalgte og hovedverneombud ettersom det kun var 8 respondenter. Resultatene fra spørreundersøkelsen viser samtidig at det er betydelig variasjon i svarene fra denne gruppen på alle spørsmål knyttet til hvordan uenighet blir håndtert, kommunikasjon, kultur, arbeidsmiljø m.m. Spørsmålet som færrest som har svart *helt enig* på gjelder om det oppleves trygt for ansatte å melde fra om avvik og risikoforhold. Her svarer de fleste at de er *delvis uenig* eller *helt uenig*.

4.2 Sektor for stab og støttetjenester

Kommunalområdet sektor for stab og støtte tjenester ledes av kommunaldirektør som rapporterer til kommunaldirektøren. Kommunalområdet består av fire avdelinger:

- IKT-avdelingen
- HR- og organisasjonsavdelingen
- Økonomiavdelingen
- Juridisk avdeling

Tabell 4: Identifiserte risikoområder knyttet til sektor for stab og støttetjenester

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Personalforvaltning	
<p>I spørreundersøkelsen blant ledere og tillitsvalgte blir det pekt på at flere utfordringer knyttet kommunens personalforvaltning. Blant annet blir det vist til lang behandlingstid tilknyttet personalsaker og lønn, og det kan derfor fremstå som at HR-avdelingen har for lav kapasitet.</p> <p>Det blir også vist til utfordringer knyttet til kommunikasjon mellom ledernivå i kommunen og ansattnivå. Videre pekes det på uklar arbeidsfordeling mellom HR, stab og ledelse. I spørreundersøkelsen viser flere til at en god del oppgaver er delegert til ledere i tjenestene som ikke får mengdetrening i oppgavene og derfor bruker mye tid på å løse oppgavene og at ikke alle oppgavene blir løst på en god måte. Flere viser til at alle funksjonene i stab/støtte har for få ansatte til å kunne gi støtte ut til virksomheten på en tilfredsstillende måte, og at dette fører til at presset på ledere ute i organisasjonen øker. Risikoen er at dette kan gå ut over lederkapasitet i tjenestene og at en ikke får fulgt opp medarbeidere og brukerne slik en ønsker.</p> <p>En annen utfordring som påpekes er at kommunen har utfordringer med å beholde ansatte, og at hyppige oppsigelser fører til utskiftinger, manglende kontinuitet, og det er større risiko for å miste oversikten over feil og mangler som svekker helheten i kommunens målsetninger og arbeidsoppgaver.</p> <p>Det blir også vist til at det er en utfordring at det er manglende forståelse av hovedavtalen. Det blir pekt på at det er behov for en tydeliggjøring for å redusere uklarheter og misforståelser. Videre vises det til manglende involvering av berørte parter ved drøfting av viktige saker, og flere opplever at beslutninger blir tatt uten tilstrekkelig drøfting. Fra ledelsen blir det samtidig kommentert at alle</p>	 <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse i HR- og organisasjonsavdeling• Samhandling mellom ledelse og ansatte• Fordeling av roller og ansvar mellom stab og linje knyttet til personaloppfølging• Lederkapasitet i tjenestene• Arbeidsmiljø• Involvering av de ansatte i endringsprosesser

påstander om manglende drøfting og involvering har blitt fulgt opp av kommuneledelsen, og at det ikke er unaturlig at det kan oppstå konflikt ved strukturendringer som kommunen nå står i, selv om ledelsen mener at spillereglene blir fulgt.

Det er nylig gjennomført stedlig tilsyn med arbeidsmiljø ved sykehjem, skoler og rehabiliteringssenter i kommunen hvor fokus var på muskel- og skjelettplager og psykiske plager.

Rekruttering

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 trekkes det frem at det er utfordringer med rekruttering i kommunen, og at dette er en risiko som begrenser Rana kommunes handlingsrom. Det trekkes frem at kommunen har særlig rekrutteringsutfordringer innen helse og omsorg og oppvekst og kultur.

I spørreundersøkelsen blir det også stilt spørsmål om kommunen følger eget regelverk ved ansettelse.

Kommunen har vedtatt en egen rekrutteringsstrategi. I denne pekes det også på at kommunen har behov for å rekruttere medarbeidere innenfor teknologiområdet.

Rana kommune har satt inn flere tiltak for å rekruttere nye medarbeidere til kommunen, som rekrutteringspatrulje, deltakelse på karrieredager og samarbeid med bedrifter, offentlige virksomheter og kommuner gjennom satsningen Heile Helgeland.

Risiko knyttet til:

- Rekrutteringsstrategier- og tiltak
- Rutiner for vurdering av kompetansebehov ved utlysning av ledige stillinger
- Etterlevelse av regelverk

Økonomistyring

I intervju trekkes det frem at Rana kommune har en god økonomistyring, og at dette blant annet skyldes tydelig styring fra ledelsen i kommunen. Samtidig går det også frem bekymringer knyttet til kommunens økonomi. Det pekes blant annet på at sektorområdet oppvekst og kultur styrer mot et underskudd, og at økonomien ikke er tilpasset de fremtidige behovene i kommunen.

Videre pekes det også på at flere økonomiske indikatorer viser negative tall, blant annet:

- Likviditeten til kommunen er svekket, og kommunen har en mindre økonomisk buffer
- Økte renter og økende prisvekst
- En gjeldsgrad som er høyere enn måltallet for økonomisk bærekraft

Risiko knyttet til:

- Avvik fra budsjett grunnet merforbruk
- Høy gjeldsgrad
- Redusert kapasitet og kvalitet i kommunens tjenester
- Behov for omstilling

- Vil ha et negativt driftsresultat grunnet utbetalinger til Avinor, og benyttelse av disposisjonsfondet.

I spørreundersøkelsen går det frem at flere opplever utfordringer tilknyttet utførelse av lovpålagte oppgaver, grunnet kommunens strammere økonomiske situasjon. I tillegg pekes det på at det overføres oppgaver til tjenestene, uten at det følger ekstra økonomiske midler og ressurser.

Informasjonssikkerhet

I årsmeldingen for 2022 blir det pekt på at kommunen står ovenfor både juridiske og tekniske utfordringer i arbeidet med å dreie tjenestene i kommunen mot mer digitaliserte løsninger. Det pekes samtidig på at krigen i Ukraina har økt det digitale trusselbilde og at gjentatte cyberangrep mot kommuner i Norge krever at kommunen kontinuerlig oppdaterer sikkerhetstiltak og iverksetter nye tiltak.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det opplyst om at kommunen har iverksatt betydelige sikkerhetstiltak som følge av høy cyberkriminalitet. Det pekes i årsmeldingen på at kommunen er opptatt av å øke kompetansen på informasjonssikkerhet og personvern i kommunen, samt gjøre opplæringen mer tilgjengelig for innbyggere gjennom bedre og interaktive læringsverktøy.

Det blir i undersøkelsen trukket frem at kommunen har utfordringer med å innfri krav knyttet til GDPR. I kommunen sin egen overordnede risikovurdering er brudd på informasjonssikkerhet og personvern kategorisert som en middels risiko (gul). I spørreundersøkelsen til lederne blir det også pekt på risiko knyttet til å ivareta personvern (GDPR). Det blir vist til konkrete eksempler på at personsensitive opplysninger blir liggende på feil skriver. Videre pekes det på manglende kompetanse på IKT, og det blir spesielt nevnt at det er for lite støtte opp mot skolens systemer.

Risiko knyttet til:

- Internkontroll
- Personvern
- Dataangrep
- Kapasitet og kompetanse

Innkjøp og kontraktsoppfølging

I intervju blir det vist til at innkjøp er et område som er komplekst og stort og det er alltid en iboende risiko på dette området. Kommunen har mål om 0 saker i KOFA, men hadde en sak i 2022 knyttet til en IKT anskaffelse og en i 2024 som handlet om vei/bygg.

Risiko knyttet til:

- Anskaffelsesregelverket
- Grønne innkjøp

Det blir vist til at det er risiko for at en ikke har tilstrekkelig kompetanse om anskaffelser og kontraktsoppfølging og at det er for lavt fokus på dette i organisasjonen. I spørreundersøkelsen peker flere på innkjøp som en risiko og det blir vist til manglende kjennskap til innkjøpsrutiner og -avtaler.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 pekes det også på at kommunen har særlig uutnyttet potensiale i å tenke helhet når det gjelder bærekraftige innkjøp.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det trukket frem at kommunen ønsker å bygge innkjøpskompetanse og gjennomføre [anskaffelsesstrategien](#) som skal bidra til felles praksis for anskaffelser som vektlegger samfunnsansvar og omdømme basert på kommunens verdier: åpenhet, respekt, samarbeid og tillitt.

På samme måte som det er viktig å gjennomføre gode innkjøp er det like viktig å følge opp kontraktene som er inngått. Dette kan gjelde både økonomiske forhold, kvalitet på det som leveres, seriøsitet og miljø. For eksempel blir det vist til mulige risikoer knyttet til innkjøp og oppfølging av vikartjenester.

- Kontraktsoppfølging av økonomi, seriøsitet og miljø.
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til
 - Mål i anskaffelsesstrategi
 - FNs sitt bærekraftsmål nr. nr. 13 om å stoppe klimaendringene

4.3 Helse- og omsorgssektoren

Helse- og omsorgssektoren består av seks fagavdelinger og stabsavdeling, herunder avdeling for legetjenester og samfunnsmedisin (LTS), miljøterapeutisk avdeling (MTA), Psykisk helse og sosiale tjenester (PHST), hjemmebaserte tjenester, institusjonstjenesten, tildelingskontor og innsatsteam og stab for helse- og omsorgssektoren.

Tabell 5: Identifiserte risikoområder knyttet til Helse og omsorg

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Kvalitet i pleie og omsorgstjenester</p> <p>I undersøkelsen går det frem at helse- og omsorgssektoren har utfordringer med å følge opp og nå overordnede mål ettersom det er mangel på bemanning og tilstrekkelig kompetanse både på institusjon og i hjemmetjenestene.</p> <p>Flere peker også på at helse- og omsorgstjenestene i kommunen ikke etterlever krav i regelverk om tjenestekvalitet, særlig blir langtidsopphold på institusjon fremhevet som et risikoområde. I undersøkelsen pekes det også på at det er knyttet risiko til bygg og inneløst klima på institusjonstjenestene i kommunen. Byggene er videre lite tilpasset utføring av helse- og omsorgstjenester. Det blir i undersøkelsen vist til risiko knytte til medisinerer.</p> <p>Selv om det kan være utfordringer knyttet til kvalitet på institusjonene blir det vist til at de aller fleste eldre bor og mottar tjenester i hjemmet. Det er enda større utfordring knyttet til å sikre felles kvalitet og felles tilnærming når det er mange ulike personer som jobber mot flere mennesker med ulike behov. Det blir stilt spørsmål om det i tilstrekkelig grad blir meldt om avvik slik at tjenestene utvikles i rett retning.</p>	<p style="text-align: right;"></p> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kvalitet på tjenestetilbud• Kapasitet og kompetanse• System og rutiner• Medisinerer• Oppfølging av vedtak om tjenester• Melding og oppfølging av avvik• Kvalitet på bygg• Måloppnåelse, blant annet knyttet til:<ul style="list-style-type: none">○ FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
<p>Omstilling og dimensjonering av tjenester til eldre</p> <p>I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det pekt på at Rana står ovenfor en stor demografisk endring, der den eldre andelen av befolkningen vil øke raskere og med høyere kurve enn i resten av landet. Kommunen vil også se en reduksjon i yngre og yrkesaktive innbyggere. For helse- og omsorgssektoren betyr den demografiske utviklingen flere brukere med mer sammensatte behov. Samtidig vil det også føre til utfordringer med rekruttering av</p>	<p style="text-align: right;"></p> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Omsorgstrappen og tilpasset tilbud av ulike tjenester

tilstrekkelig mengde personell.¹⁵ Det understrekes i budsjettplanen at dersom det ikke skjer endringer i sektoren, anslår kommunen at tjenestebehovet vil doble seg innen 2050. Kommunen spår at demografiendringen i nær fremtid vil skape en eldreutfordring i kommunen som vil overskygge andre utfordringer, og medføre at midler i kommunen må omdisponeres mellom tjenestene.

Ifølge tall fra KOSTRA fra 2023 er 10,9 % av innbyggere over 80 år og over, beboer på sykehjem, mens tall fra kommunegruppen er på 9 %. Det blir videre rapportert at 25,9 % av innbyggere over 80 år og over, bruker hjemmebaserte tjenester. Gjennomsnittet for kommunegruppen er 27,9 %. Dette kan tyde på at kommunen har en noe mer liberal praksis på å gi vedtak om institusjonsplass, dersom hjelpebehovet er nokså likt i de sammenlignbare kommunene. Det tyder også på at kommunen ikke i like stor grad som sammenlignbare kommuner lykkes med å legge til rette for at eldre bor hjemme lenger.

I Agenda Kaupang sin evaluering av Rana kommune sin effektivisering og organisering av helse- og omsorgsavdeling i 2022 blir det også pekt på at kommunen har mangelfull bruk av de ulike trinnene i omsorgstrappen. Det vises til at helsetilbudet til eldre hjelpetrequende i stor grad har vært basert på å gi tilbud om institusjonsplasser, noe som har ført til et økt press på sykehjem i kommunen.

I intervju blir bruken av velferdsteknologi og digitale hjelpemidler løftet frem som et risikoområde. Demografiendringen fordrer at kommunen gjør seg mindre avhengig av menneskelige ressurser og satser på økt grad av velferdsteknologi i helse- og omsorgssektoren. I Agenda Kaupang sin rapport blir det blant annet fremhevet at mange korttidsopphold på sykehus blir unødvendig lange grunnet manglende hjelpemidler eller mangel på tilrettelagde hjem og tjenester. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det foreslått å avsette 4 mil. kr til investeringer i digitalisering og velferdsteknologi i 2024 og 2025.

For å bøte på utfordringene som vil følge demografiendringen har kommunen skissert flere strategier for den neste økonomiplanperioden i budsjett og økonomiplan 2024-2027. Disse strategiene bygger på kommuneplan 2017-2027 og bærekraftsmålene 3, 9, 10, 11 og 17 og inkluderer blant annet en satsing på tverrfaglig samarbeid, innsatsteam/demensomsorg,

- Bruk av velferdsteknologi
- Oppgavedeling/bruk av kompetanse
- Forebyggende helsetjenester for eldre
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

¹⁵ Planstrategi 2024-2027, Rana kommune, s. 16-17.

velferdsteknologi, de første stegene i omsorgstrappen og utvikling av kompetanse blant personell. Det presiseres at det blir viktig å arbeide forebyggende og satse på en aldersvennlig samfunnsutvikling der det arbeides med å aktivisere eldre i kommunen gjennom frivillighet, møteplasser osv. I planstrategien for 2024-2027 vises det til at det er ønskelig at eldre skal bo hjemme lenger.

Det belyses samtidig i undersøkelsen at det er utfordringer med å innfri krav og forventinger i reformen, leve hele livet, knyttet til krav om aktivitet for eldre. Kommunen mangler blant annet sosiale møteplasser, ergoterapi, aktivitetstilbud og hjelp til hjelpemiddelhåndtering. Det pekes her på at kommunen ikke i tilstrekkelig grad klarer å benytte seg av frivilligheten i kommunen.

Personalforvaltning og oppfølging av sykefravær innen helse og omsorgssektoren

I intervju blir det pekt på at bemanning kommer til å bli den største utfordringen innenfor helse og omsorg. Dette vil kreve god ledelse for å rekruttere, beholde og motivere medarbeidere. Spørsmålet er om en klarer å arbeide rett for å beholde og utvikle medarbeiderne.

Risiko knyttet til:

- Motivere og beholde ansatte
- Sykefravær
- Arbeidsmiljø
- Bruk av vikarer

I Ranas årsberetning for 2022 blir det vist til høyt forbruk av vikarer og overtid i denne sektoren. I 2. tertialrapport for 2023 blir det opplyst at helse- og omsorgssektoren har det høyeste sykefraværet i kommunen med 12,5 %.

I undersøkelsen blir det uttrykt bekymring for at høyt sykefravær frembringer ytterligere fravær og at belastningen på de gjenværende ansatte blir for stor over tid.

Kommunen satt i 4. kvartal i 2023 i gang en prosess for å skape psykologisk trygghet, sikre medvirkning og engasjement og øke kompetanse blant ansatte i helse- og omsorgssektoren.

Boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet

Boligsosialloven og lov om sosiale tjenester i NAV setter krav til kommunen, om å gi tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet.

Risiko knyttet til:

- Tilgang på bolig og dimensjonering av tilbud
- Regelverksbrudd

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir det trukket frem at kommunen generelt har for få boliger til vanskeligstilte. Særlig er kommunens boligtilbud til innbyggere med utfordringer med psykiatri og rus mangelfull. Det vises til at antall vanskeligstilte på boligmarkedet i Rana har økt som følge av inflasjon og økte rente- og boligkostnader, og at det er blitt mer utfordrende å sikre boliger til vanskeligstilte. Økt bosetting av flyktninger som følge av krig, har også medført at andelen vanskeligstilte på boligmarkedet er blitt høyere.

Rana kommune har ca. 287 boenheter fordelt på omsorgsboliger, bosenter, bofelleskap og kommunale gjennomgangsboliger.¹⁶ Det er både utleieboliger og andelsleiligheter. Innskudd og husleie varierer med boligens størrelse, standard og beliggenhet. Det blir opplyst at det høsten 2023 var rundt 100 på venteliste for kommunal bolig. 28 av dem hadde behov for bolig innenfor miljøterapeutisk avdeling og 32 var i kategorien eldre/uføre

Av budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at arbeidet med kommunens vedtatte boligstrategi videreføres. For å sikre fremdrift har Støttetjenesten i samarbeid med Sektor for Helse og omsorg prioritert finansiering av prosjektstilling som boligkoordinator.

I undersøkelsen blir det også videre presisert at det er stor risiko for at kommunen ikke når mål knyttet til å sikre boliger til vanskeligstilte og bostedsløse.

Deloitte gjennomførte i 2022 en [forvaltningsrevisjon av psykisk helse- og rustjeneste](#). Funnene i rapporten pekte blant annet på at kommunen ikke hadde et tilstrekkelig tilbud om boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet. Det ble vist til at flere boliger hadde lav standard og at det boligsosiale arbeidet ble oppfattet som fragmentert med utydelig rolle- og ansvarsfordeling.

Miljøterapeutisk avdeling (MTA)

Miljøterapeutisk avdeling yter tjenester til utviklingshemmede og funksjonshemmede personer. Avdelingen har som formål at den enkelte skal få mulighet til å ha en aktiv og meningsfylt hverdag, motta nødvendig helsehjelp, praktisk bistand og veiledning i dagliglivet.

Risiko knyttet til:

- Organisering av tjenesteområdet
- Arbeidsmiljø

¹⁶ [Kommunale boliger i Rana kommune - Rana kommune](#)

Miljøterapeutisk avdeling består av dagtilbud, arbeidssenter, institusjonsavlastning, privatavlastning, støttekontakt for målgruppen og boligjeneste med bemannede omsorgsleiligheter.

- Kvalitet på tjenestene
- Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter

I Agenda Kaupang sin rapport går det frem at Rana kommune har lavere nettodriftsutgifter til tjenester både for voksne, og for barn og unge, innenfor kategorien mennesker med utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser.

Samtidig var det et merforbruk i 2022 som førte til utsettelse i bygging av nye boliger for målgruppen. Det blir vist til at dette skaper vesentlige utfordringer, hvor man må finne andre løsninger for brukerne blant annet ved opprettelsen av ambulanseteam. Det blir også pekt på at det er utfordrende at området har mange små boliger, hvorav flere er i dårlig stand.

Flere peker på at det er risiko for at tjenestene til denne målgruppen ikke er tilstrekkelig godt organisert og at målgruppen ikke får tilfredsstillende tjenester. Det blir pekt på at det har vært gjort noen endringer i struktur og plassering av enheten og at dette er et område som er i endring med stadig sterkere krav til profesjonalisering. Både gjennomgang av styring og kontroll, kompetanse arbeidsmiljø og regeletterlevelse på området blir pekt på som aktuelle tema.

Psykisk helse og rus

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det pekt på at kommunen har en stor utfordring knyttet til psykisk helse og rus og at etterspørselen etter psykiske helse- og rustjenester har akselerert kraftig de siste årene, hvor overvekten av etterspørselen kommer fra innbyggere med psykiske lidelser. Det vises videre til at flere eldre opplever psykiske problemer og ensomhet og at barn og unge sliter med psykiske problemer, vold, rus og overdreven skjermbruk. Det blir i budsjettet signalisert at økningen i disse problemområdene blant eldre og barn og unge utfordrer kommunens evne til å tilby tilstrekkelig støtte og hjelpetjenester.

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir det vist til at etterspørselen etter kommunale psykisk helse- og rustjenester har økte fra 44 saker i 2000 til 435 saker i 2022. I intervju blir det opplyst om at det er venteliste på å motta psykiske helsetilbud i kommunen.

Risiko knyttet til:

- Oppfølging av personer med psykiskhelseutfordringer og/eller rusproblematikk
- Dimensjonering av tjenestene
- Samhandling mellom ulike tjenester
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

Deloitte gjennomførte i 2022 en [forvaltningsrevisjon av psykisk helse- og rustjeneste](#) i Rana kommune. Funnene i rapporten peker på at Rana kommunen ikke hadde etablert tilstrekkelig med mål og planer for arbeid rettet mot personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rus. Det går også frem at kommunen ikke hadde skriftliggjort rutiner og retningslinjer for sentrale deler av saksbehandlingen, samt at kommunen opplevde utfordringer i samhandling mellom fagavdeling psykisk helse og sosiale tjenester og andre tjenester i kommunen, samt med spesialisthelsetjenesten.

Legetjeneste

Lokalmedisinsk senter (LMS) omfatter legetjenester, sykehjems- og helsestasjonsleger, turnusleger/ALIS-leger, legevakt, smittevern og andre helsetjenester. Kommunen har samarbeidsavtale med Hemnes om legevaktjenester.

I 2. tertialrapport for 2023 går det frem at avdeling for legetjeneste og samfunnsmedisin hadde et negativt avvik i budsjettet grunnet stor vikarforbruk for å dekke behov for leger. På bakgrunn av dette rekrutterte kommunen fire nye fastleger i 2023. I spørreundersøkelsen og i intervju trekkes det samtidig frem at avdelingen fortsatt lider av personalmangel og rekrutteringsutfordringer, og at mangel på fastleger fører til pasientrisiko. Tall fra Helse Norge viser at det kun er ledig listeplass på en liste som driftes av vikar, og for flere av fastlegene er det et betydelig antall innbyggere på venteliste. Det blir i intervju opplyst at kommunen fortsatt har fem ledige fastlegehjelmer. Det blir vist til at manglende bemanning har konsekvenser for hvordan legetjenesten får jobbet med kvaliteten i tjenesten. Det pekes blant annet på at det er manglende kapasitet til å jobbe strukturrettet med roller, ansvar og organisering.

Risiko knyttet til:

- Kapasitet og kontinuitet i tilbudet
- Kostnader knyttet til vikarforbruk
- Kvalitet i tjenesten
- Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

Sosialhjelp

Tall fra KOSTRA viser at andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i 2023 var på 1,8 %. Dette er noe lavere enn prosentandelen i kommunegruppen som var 2,7 %.

I 2023 var gjennomsnittlig stønadstid for sosialhjelpstilfeller i kommunen på 4,5 måneder, mens kommunegruppen var på 4,8. Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned var derimot noe høyere i Rana (14 401 kr) enn i kommunegruppen (11 531).

Risiko knyttet til:

- Tilbud om økonomisk bistand til sosialt og økonomisk vanskeligstilte
 - Oppfølging av sosialt og økonomisk vanskeligstilte
-

Det vises i årsmeldingen for 2022, samt i planstrategi for 2024-2027, at kommunen har store sosiale, etniske og geografiske levekårsforskjeller i kommen, og at fattigdom har økt som følge av krigen i Ukraina, inflasjon og prisvekst. Det vises til at de geografiske levekårsforskjellene i kommunen er tydeligst i sentrumssonene og Gruben hvor det er flest levekårsutfordringer samlet. Her blir det vist til at man ser innbyggere med lavere utdanningsnivå, høyere andel personer i lavinntektsfamilier, og høyere andel uføre og sosialhjelpsmottakere Det blir videre løftet frem at færre unge (11,2 %) står utenfor arbeid, men at andelen som står uten arbeid, utdanning og opplæring er betydelig høyere blant unge innvandrere (24 %) enn resten av innbyggerne.

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir det vist til at humanitære organisasjoner med matordning en økning i antall personer som ønsker å få utdelt gratis mat. Organisasjonene opplever også flere henvendelser fra nye personer og familier med barn, studenter uten nettverk og personer i full jobb (typiske lavtlønnsyrker).

Kommunen har arbeidet med å samordne kommunale og statlige tjenester, i intervju settes det spørsmålstegn ved om samhandling mellom kommunen og NAV er god nok.

Kommunen har hatt tilsyn fra Statsforvalter på hvordan kommunen arbeider med barn og familier som mottar sosialhjelp. Det ble her avdekket flere avvik.

Oppfølging av flyktninger

Det blir i budsjettet løftet frem at færre unge (11,2 %) står utenfor arbeid, men at andelen som står uten arbeid, utdanning og opplæring er betydelig høyere blant unge innvandrere (24 %) enn resten av innbyggerne. I intervju stilles det spørsmål ved om kommunen gjør en god nok jobb med å sikre flyktninger arbeid og en god integrering i det norske samfunnet. Samtidig blir det påpekt i intervju at kommunen samarbeider godt med NAV på dette området.

I planstrategi for 2024-2027 blir det også uttrykt bekymring for mulige sosiale utfordringer knyttet til gjestearbeidere i brakkerigger.

- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst
 - FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet

Risiko knyttet til:

- Rutiner og praksis for å ta imot og sikre god integrering av flyktninger og gjestearbeidere
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst

- FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet
-

4.4 Oppvekst- og kultursektoren

Oppvekst- og kultursektoren omfatter stab for oppvekst og kultursektoren, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), barne- og familieavdeling, kulturavdeling, barnehageavdeling og skoleavdeling.

I spørreundersøkelse til ledere og tillitsvalgte i kommunen blir oppvekst- og kultursektoren trukket frem som det området det er knyttet størst risiko til i kommunen. Særlig blir det trukket frem at de ulike tjenestene ikke samhandler tilstrekkelig, og at det er lite kunnskap om de ulike fagområdene på tvers i sektoren.

Tabell 6: Identifiserte risikoområder knyttet til oppvekst- og kultursektoren

Revisjonstema og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Kvalitet og kapasitet i grunnskoleopplæringen</p> <p>Samtidig som den demografiske prognosen i Rana kommune viser en økning i antall eldre i kommunen viser den også en markant reduksjon i antall barn og unge. Det er forventet at elevtallet i Rana i økonomiplanperioden vil reduseres med drøyt 200 elever. Samtidig problematiseres det at til tross for at elevtallet går ned, reduseres ikke nødvendigvis antall klasser. Det blir heller færre elever i hver klasse på de ulike skolene ettersom Rana er en stor kommune med store geografiske avstander. I intervju pekes det på at kommunen kun tar i bruk 60 % av arealkapasiteten i skolene, og at det for mange skolebygg i forhold til elevtallet. Det vises til at skolesektoren dermed står ovenfor en nødvendig strukturendring, hvor det i budsjett og økonomiplan 2024-2027 blant annet blir foreslått nedleggelse av skoler.</p> <p>I undersøkelsen blir det vist til at skolesektoren ikke oppfyller lærenormen. Det blir også opplyst at tildelt budsjettmidler for neste økonomiplanperiode fører til en ytterligere bemanningsreduksjon i løpet av 2024. Det presiseres i undersøkelsen at tildelt budsjett gjør det vanskelig å oppfylle mål og ivareta lovpålagte oppgaver. Skolene i kommunen har i tillegg til en reduksjon i bemanningen mistet stedlig merkantil ressurs, noe som påvirker arbeidshverdagen til lærerne som må gjøre mer administrativt arbeid. Det vises også i undersøkelsen til at det er utfordringer knyttet til rekruttering av rett kompetanse til skolesektoren. I spørreundersøkelsen understrekes det at selv om barnetallet i kommunen går ned, forsvinner ikke oppgavene, og at behovet for kompetanse består.</p> <p>Bruken av nettbrett i ungdomsskolen blir også i undersøkelsen løftet frem som en mulig risiko for kvalitet i opplæringen til elevene.</p>	 <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse• Dimensjonering av tjenesten• Kvalitet i opplæringen• Etterlevelse av opplæringsloven• Måloppnåelse, blant annet knyttet til:<ul style="list-style-type: none">○ FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet○ FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

KOSTRA-tall viser at 57,1 % av elevene i kommunen er på mestringsnivå 3-5 på nasjonale prøver i lesing på 8.trinn, mens 63,4 % av elevene er på mestringsnivå 3-5 på nasjonale prøver i matematikk på 8.trinn. Til sammenligning er 63,6 % av elevene i kommunegruppen er på mestringsnivå 3-5 på nasjonale prøver i lesing på 8.trinn og 63,2 % er på mestringsnivå 3-5 i matematikk.

Trygt og godt skolemiljø

Det opplevdes økende grad av vold og trusler på skolene, Det formidles i intervju at skolene i kommunen bruker mye tid til å forebygge og jobbe med vold og trusler i skolen. Det vises også til at kommunen har god oversikt over hendelser knyttet til trygt og godt skolemiljø, men at det varierer i hvor stor grad hendelser blir meldt videre, og at noen skoler melder avvik på dette mer enn andre. I intervju blir det kommentert at skolene ved noen tilfeller har hatt alvorlige hendelser knyttet til vold og trusler. Det blir også vist til at Rana har hatt en pågående sak knyttet til en 9A sak på en skole der Statsforvalter mener at kommunen ikke har handlet rett. Kommunen bestrider dette, og saken er nå i rettsapparatet.

Til tross for at noen skoler melder inn om en del hendelser vises det til at det ikke er blitt laget flere tiltaksplaner av den grunn.

Antall elever i 10. trinn i Rana kommune som formidler at de blir mobbet på skolen har økt de siste to skoleårene. Tall fra elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet viser at 12,12 % av elever på 5.trinn og 10,5 % av elever på 10.trinn har opplevd mobbing skoleåret 2023/2024. Til sammenligning lå tallene for andelen elever i 5. trinn som var mobbet skoleåret 2022/2023 på 12,5 % og 6,3 % på 10. trinn. Andelen som blir mobbet er likevel noe lavere enn landsgjennomsnittet som ligger på 15,8 % på 5. trinn og 10,9 % på 10. trinn for skoleåret 2023/2024.¹⁷

Det blir trukket frem i undersøkelsen at kommunen i større grad bør få til et tverrfaglig samarbeid mellom skole- og helsesektoren for å arbeide med utfordringer knyttet til mobbing, vold og trusler i skolen.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for å forebygge brudd på trygt og godt skolemiljø
- System og rutiner for å fange opp og handle på bakgrunn bekymring for at elever ikke har det trygt og godt
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

¹⁷ [Elevundersøkelsen – mobbing 5. til 10. trinn, sortert etter spørsmål | udir.no](#)

Vold og trusler mot ansatte i skolen

Straffeloven paragraf 265 og 286 gir særskilt vern mot trusler og vold for lærere i grunnskolen og videregående. En undersøkelse utført av Utdanningsforbundet viser derimot at vold, trusler og trakassering mot lærere i grunnskolen har økt drastisk de siste seks årene. 7 av 10 lærere svarer at de har opplevd å bli truet eller trakassert det siste året.¹⁸ Det er særlig yngre lærere som oppgir å være hyppig utsatt for vold og trusler i skolen.

Vold og trusler mot lærer er en landsomfattende utfordring som også rammer skolen i Rana kommune. I intervju blir det til eksempel vist til hendelser med kniv i klasserommet hvor politiet måtte tilkalles for å løse situasjonen.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for å forebygge vold og trusler mot ansatte i skolen
- System og rutiner for oppfølging av avvik knyttet til vold og trusler

Spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring

Ny opplæringslov som trer i kraft fra 1. august 2024 innebærer at spesialundervisning blir erstattet med begrepene «personlig assistanse», «fysisk tilrettelegging», «tekniske hjelpemidler» og «individuell tilrettelagt opplæring». I den nye loven legges det større ansvar på kommunen for å oppfylle plikt om tilpasset opplæring. Det er også presisert at tilpasset opplæring betyr at elevene skal få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen uavhengig av funksjonsnivå. Presiseringen er ment å gjøre det tydelig at tilpasset opplæring også gjelder for de elevene med stort læringspotensial. Den nye loven presiserer videre at den som skal gi individuell tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling, samt kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.¹⁹

I budsjett og økonomiplan 2024-/2027 går det frem at antall barn og unge som har behov for ekstra oppfølging i barnehager og skoler øker. Tall fra KOSTRA viser at det er 5,7 % av elevene i grunnskolen som mottar spesialundervisning. Dette er noe lavere enn kommunegruppen der 8,2 % mottar spesialundervisning. Samtidig indikerer tallene at de elevene i kommunen med spesialundervisning har mer omfattende behov ettersom kommunen i snitt har 202 årstimer til spesialundervisning per elev, mens kommunegruppen har i snitt 149 årstimer til spesialundervisning per elev.

Risiko knyttet til:

- Kapasitet og saksbehandlingstid hos PPT
- Tilrettelagt opplæring
- Kompetanse og kapasitet
- Gjennomføring av vedtak
- Manglede måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

¹⁸ [Vold mot lærere og elever: Skoleeierne svikter \(utdanningsforbundet.no\)](https://www.udir.no/utdanning/utdanningssystemet/vold-og-trusler-til-ansatte-i-skolen)

¹⁹ [Tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging i ny opplæringslov | udir.no](https://www.udir.no/utdanning/utdanningssystemet/tilpasset-oppl%C3%A6ring-og-individuell-tilrettelegging-i-ny-oppl%C3%A6ringslov)

I undersøkelsen pekes det på at mangel på kompetanse og bemanning i skolen fører til at det er utfordrende for lærere å opprettholde kvalitet i undervisningen samtidig som de følger opp behov for tilrettelegging. Det blir påpekt at dette fører til en ond sirkel hvor lav kvalitet i undervisningen fører til flere henvisninger til individuelt tilrettelagt opplæring og spesialundervisning. Det blir pekt på at det i dag er venteliste på sakkyndig vurdering i PPT og at saksbehandlingstiden er lang. I Årsberetning for 2022 går det frem at saksbehandlingstiden er redusert, men at den fortsatt er over frist. I undersøkelsen blir det også vist til at PPT ikke har kapasitet til å jobbe godt nok med systemsakene, da de må prioritere å bruke ressursene på å hjelpe enkeltelever.

Det pekes dermed på at det er risiko for at kommunen ikke sikrer tilstrekkelig tilbud til sårbare elever, og at de dermed faller utenfor.

Deloitte gjennomførte i 2017/2018 en forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og tidlig innsats i Rana kommune, samt en etterkontroll av kommunens oppfølging av anbefalingene i 2020. Etterkontrollen viste blant annet at det fortsatt var lovstridig venteliste for utarbeidelse av sakkyndig vurdering i PPT, samt at avvik etter tilsyn gjennomført av Statsforvalteren i 2019 ikke var lukket.

Skolehelsetjeneste

I likhet med flere andre brukerrettede tjenester i kommunen, er det også utfordringer knyttet til rekruttering og kompetanse i skolehelsetjenesten. Samtidig blir det i budsjett og økonomiplan 2024-2027 trukket frem at barn og unge i kommunen sliter med psykiske problemer, vold, rus og overdreven skjermbruk.

I spørreundersøkelsen blir det vist til at det er et for lite tilbud i skolehelsetjenesten. I undersøkelsen blir det opplyst at kommunen er i prosess med å utdanne egne helsepsykiatere til skolehelsetjenesten.

Risiko knyttet til:

- Oppfølging av sårbare barn og unge
- Tilgjengelighet
- Kapasitet og bemanning
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet

Kvalitet i barnehage og spesialpedagogiske tjenester til førskolebarn

Rana kommune har 9 kommunale barnehager og 13 private barnehager. Kommunen har tilsynsmyndighet

ovenfor alle barnehager i kommunen, men har ikke styringsrett ovenfor de private barnehagene.

Som i resten av landet meldes det om høyt arbeidspress, høyt sykefravær og mangel på tilstrekkelig bemanning i barnehagene i Rana. Særlig lange åpningstider pekes på som en av faktorene som fører til høyt arbeidspress. Det blir i undersøkelsen signalisert at forutsetningene til de ansatte i barnehagene ikke er gode nok for å gjennomføre det pedagogiske arbeidet det er satt mål og krav om. Også i budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det kommentert at barnehagene drives med knappe marginer og at «budsjettet danser i takt med barnetallet til enhver tid.»

Tall fra KOSTRA viser at det var 5,8 barn per årsverk i grunnbemanningen, mens det var 5,7 barn per årsverk i kommunegruppen i 2023. I 2023 var andelen barnehagelærere i forhold til grunnbemanning på 43,5%, mens den var på 41,6% i kommunegruppen.

Det blir i undersøkelsen uttrykt bekymring for at kommunen skal kutte ytterlig økonomisk bevilgning til sektoren samt legge ned flere enheter. Det vises til at dette fører til at det utfordrende å rekruttere og sikre tilstrekkelig kompetanse blant ansatte da de heller søker seg til andre kommuner. Det pekes på at det er en utfordring at det gradvis blir færre barn i kommunen ettersom antall ansatte reduseres når barnetallet reduseres. Dette fører til at den samlede kompetansen og kvaliteten i tjenestetilbudet også reduseres. Det er dermed knyttet risiko til om kommunen klarer å opprettholde forsvarlige tjenester og kvalitet i barnehagene. Mangel på vikarer har også resultert i underbemanning i perioder.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det opplyst at Rana kommune tradisjonelt har ligget lavt på styrket tilbud i barnehagene. De to siste årene har kommunen derimot sett en markant økning i henvisninger til PPT og bruk av styrket tilbud i barnehage for å legge til rette for barn med funksjonsnedsettelse.

Det ble i 2023 gjennomført kontroll og tilsyn med uteområder i barnehagene i Rana kommune.

Risiko knyttet til:

- Kommunen som barnehagemyndighet sin rutine for tilsyn i offentlige og private barnehager
- Kapasitet og sykefravær
- Rekruttering
- Dimensjonering av tjenestene
- Kvalitet i barnehagen
- Trygt og godt barnehagemiljø
- PPT tilbud til førskolebarn
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

Voksenopplæring

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 blir det uttrykt behov for å utvikle samhandlingen mellom flyktningetjenesten og voksenopplæringen i kommunen

for å sikre mer effektive og samordnede tjenester til flyktninger.

I undersøkelsen blir det fremhevet at manglende økonomi påvirker driften av voksenopplæringen, noe som gir risiko for at særlig flyktninger ikke mottar den opplæringen de har krav på.

I 2019 gjennomførte Deloitte en gjennomgang av oppgaveprioritering og finansiering av integreringsarbeidet i Rana, samt tjenestetilbud og utgifter ved RAVO. I gjennomgangen kom det blant annet frem at flere tiltak kommunen hadde planlagt for å forbedre og effektivisere integreringsarbeidet ikke hadde blitt gjennom-/videreført, blant annet pga. mangelfull samhandling mellom enheter i kommunen. Det kom også frem at kommunen ikke oppfylte introduksjonsloven krav om et helårlig og fulltids introduksjonsprogram, samt at det for flere deltakere i voksenopplæringen var fattet mangelfulle vedtak om det spesialundervisningstilbudet kommunen har gitt.

Risiko:

- Dimensjonering av tilbudet
- Samhandling på tvers av tjenester i kommunen
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet
 - FNs bærekraftsmål nr. 17 om å samarbeide for å nå målene

Kultur

Rana kommune hadde en noe lavere deltakelse i kulturskole blant barn i kommunen enn i sammenlignbare kommuner i 2023. Tall fra KOSTRA viser at 8,3 % av barn mellom 6 og 15 år deltok på Rana kommune sin kulturskole, mens gjennomsnittet for kommunegruppen lå på 12,3 %. I intervju pekes det på at det stadig kuttes i budsjettet til kulturskolen, og at det dermed er utfordrende å opprettholde et tilstrekkelig tilbud til alle.

Data fra KOSTRA viser at Rana skårer rett under gjennomsnittet for kommunegruppen på de fleste kulturindikatorer.

- I 2023 var netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger NOK 2 678,-, mens driftsutgiftene for kommunegruppen var NOK 2 807,- per innbygger.
- Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunen sin total netto driftsutgifter var på 3,2 % i Rana, mens gjennomsnittlig prosentandel for kommunegruppen var på 3,8 %.
- Netto driftsutgifter til idrett i prosent av kommunen sin total netto driftsutgifter var på 1,3 % både i Rana og kommunegruppen.

I oversikt levekår, boligbehov og folkehelse 2024-2027 blir utenforskap blant unge, særlig unge innvandrere, pekt på som en av de største utfordringene kommunen står ovenfor. Det blir pekt på at det er et mål med større grad

Risiko knyttet til:

- Utenforskap
- Dimensjonering av kulturtilbudet i kommunen
- Opplæring i system og rutiner i biblioteket
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst
 - FNs bærekraftsmål nr. 10 om mindre ulikhet
 - FNs bærekraftsmål nr. 17 om samarbeid for å nå målene.

av ungdomsmedvirkning og at tilbudene i større grad drives av ungdom.

I undersøkelsen blir det påpekt at kommunen har behov for bedre og flere lokaler til kulturlivet. Det blir også vist til en opplevelse av at kulturtilbud ikke blir prioritert i like stor grad som idrett. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 løfter kommunen frem at det er et mål å videreutvikle kulturkvartaler i sentrum som per dags dato består av Ungdommens hus, bibliotek, kulturskole, kino, samfunnshus og Nordland teater.

Det går av undersøkelsen frem at ansatte i biblioteket i kommunen ikke er godt nok kjent med systemene, og at det er en uklar oppgavefordeling mellom ansatte og ledere i kommunen. Tall fra KOSTRA viser at tall for besøk i folkebiblioteket per innbygger i Rana var på 3 i 2023 mens gjennomsnittstallet i kommunegruppen var på 4,2 besøk per innbygger. I tillegg til folkebibliotek har kommunen en bokbuss som fungerer som et skolebibliotek.

Tilskuddsordninger

Tilskudd er verktøy for ønsket og bærekraftig samfunnsutvikling. Rana kommune yter tilskudd til en rekke formål.

Rana kommune har ifølge budsjett og økonomiplan 2024-2027 tilskudd på 36,4 mill. kr. Dette er en økning på 14,4 mill. kr siden 2016.

I 2024 skal Rana kommune gjennomføre en fullstendig gjennomgang av kommunens tilskudd for å sikre at tilskuddene støtter opp om Rana kommunes satsningsområder og strategier. En av årsakene til dette er at Rana kommunes kommuneplan 2017-2027 skal rulleres i løpet av 2024, og kommunens utfordringsbilde har endret seg i perioden 2017-2024.

I intervju pekes det på at kommunen er i prosess med å gjennomgå alle tilskudd. I gjennomgangen har det foreløpig blitt avdekket at kommunene har lovet penger til prosjekter som kommunen mest sannsynligvis ikke klarer å levere grunnet den økonomiske situasjonen til kommunen.

Risiko knyttet til:

- Økonomistyring
- System og rutiner for oppfølging av utdelte tilskudd
- System og rutiner for utdeling av tilskudd i tråd med kommunens mål og strategier

Samhandling knyttet til utsatte barn og unge

Barnevernsreformen, som trådte i kraft 01.01.2022, og ny barnevernslov som kom i 2023, styrker kommunens ansvar for forebyggende arbeid og tidlig innsats i hele

Risiko knyttet til:

- Rutiner og praksis for samarbeid på tvers av tjenester

oppvekstsektoren. Dette krever i større grad samhandling på tvers av tjenester og nivåer i kommunen.

Det påpekes i kvalitetsmelding om barnevernet for 2023 at reformen vil utfordre økonomien i barnevernstjenesten og at den krever at andre tjenester i kommunen jobber tidligere inn og håndterer utfordringer på en annen måte. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 oppgis det at kommunen i arbeidet med barnevernsreformen i større grad skal arbeide forebyggende mot barn og unge for å redusere antall barn med behov for styrket tiltak i barnevernstjenesten. Kommunen har derfor satt i gang satsingen «tidlig inn Rana» som satser på bedre tverrfaglig innsats, som blant annet innebærer å:

- Styrke bedre tverrfaglig innsats for å registrere tiltak og bedre samhandlingen
- Etablere et utøvende forebyggende team bestående av IP-koordinator og veileder som skal bistå familier og barn og unge i møte med kommunens tjenester og hjelpeapparater
- Oppbygging av Foyer barn og Foyer familie for å i større grad jobbe med tidlig innsats
- Tilrettelegging for individuell oppfølging i barnehage og skole
- Se på mulighet for å etablere ressursenhet for barn med omfattende hjelpebehov for å gi et samlet og likestilt tilbud med bred spesialkompetanse.

De mest aktuelle kommunale tjenestene barnevernet samarbeider med, er helsestasjon og skolehelsetjenesten, fastlege, NAV, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), skoler, barnehager, politi, SLT, tannhelsetjenesten og BUP.

I undersøkelsen blir det midlertidig pekt på at det er uavklarte grensesnitt mellom tjenestene som tilbyr tjenester til barn med særskilte behov. Det trekkes særlig frem at ansvarsfordelingen mellom oppvekst og helse og omsorg ikke er tydelig nok. For eksempel løftes det frem at det er uklart hva ansvars- og rollefordelingen mellom BPA og skoleassistenter er, samt hva som er ansvars- og rollefordelingen mellom SFO og boligjenesten.

I spørreundersøkelsen blir det også trukket fram at det er knyttet risiko til informasjonsflyten og samhandling mellom tjenestene innad i oppvekstsektoren, for eksempel mellom skole, barnevern, PPT og familieavdelingen. Det blir kommentert videre at modellen med bedre tverrfaglig innsats ikke er blitt tilstrekkelig implementert i sektoren enda (BTI-modellen).

- Rutiner og praksis for oppfølging av sårbare barn og unge i kommunen
- Kompetanse og kapasitet, roller og oppgaver
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning

Barnevern

Barnevernsreformen, som trådte i kraft 01.01.2022, og ny barnevernslov som kom i 2023, har gitt kommunen større ansvar på barnevernsområdet.

I undersøkelsen blir det pekt på at det generelt sett er lav kapasitet i barnevernet. Det vises til at sykefraværet er stort og at turnover av saksbehandlere er høyt. I budsjett og økonomiplan 2024-2027 opplyses det at kommunen, på bakgrunn av at barnetallet går ned, planlegger å flytte ressurser fra barnevernet til forebyggende arbeid og tidlig innsats. I intervju blir det derimot uttrykt bekymring for at kommunen skal kutte i stillinger i tjenesten samtidig som de skal utvikle nye og forsvarlige tilbud i tjenesten til vanskeligstilte barn og familier. Det fremheves at det er en risiko for at kommunen ikke evner å opprettholde et tilbud som tilstrekkelig etterlever nye lovkrav.

I kvalitetsmelding om barnevernet blir det opplyst at barnevernstjenesten i 2023 hadde en del barn på institusjonsplasser. Dette har ført til store kostnader som er utfordrende å ta høyde for i budsjett. I spørreundersøkelsen peks det på manglende kapasitet og fristbrudd i tjenesten.

Deloitte gjennomførte i 2021 en [forvaltningsrevisjon av barnevernet](#) i kommunen, og en [etterkontroll etter forvaltningsrevisjonen av barnevernstjenestene](#) i 2023. Etterkontrollen viste at barneverntjenesten i Rana hadde fulgt opp noen, men ikke alle, av anbefalingene fra forvaltningsrevisjonen av barneverntjenesten. Det gikk blant annet frem at aktivitetene som fremgår i tjenestens skriftlige rutiner ikke alltid ble gjennomført, som for eksempel gjennomføring av risikoanalyser. Etterkontrollen viste også at det ikke var tilfredsstillende oppfølging av avvik og at tjenesten ikke sikret barns medvirkning i alle fasene i en barnevernssak.

Risiko knyttet til:

- Kapasitet og bemanning
- Fristbrudd
- Barns medvirkning
- Praksis for vurdering av behov for plasseringer utenfor eget hjem
- Måloppnåelse, blant annet knyttet til:
 - FNs bærekraftsmål nr. 3 om god helse og livskvalitet
 - FNs bærekraftsmål nr. 4 om god utdanning.

4.5 Teknisk sektor

Teknisk sektor i Rana kommune er organisert under en kommunaldirektør som rapporterer til kommunedirektøren. Teknisk sektor består av tre avdelinger:

- Avdeling for bydrift
- Avdeling for prosjekt
- Avdeling for areal og miljø.

Videre vedtok kommunestyret i Rana kommune, i sak 116/2023 i møte 18.12.2023, at Rana Byggdrift, tidligere Rana Byggdrift KF opphøres, og overføres til den kommunale virksomheten fra 01.01.2024. Rana Byggdrift er organisatorisk sett lagt inn i teknisk sektor, men styrings- og rapporteringslinjen går direkte til kommunedirektøren i kommunen. De ansatte i Rana Byggdrift KF er også overført til Rana kommune.²⁰

Tabell 7: Identifiserte risikoområder knyttet til teknisk sektor

Revisjonstema og identifiserte risikoer

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Vedlikehold av kommunal eiendomsmasse

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan for 2024-2027 trekkes det frem at kommunen på generelt grunnlag har et stort vedlikeholdsetterslep. I årsberetning og årsregnskap for 2022 går det frem at vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygginger er på omtrent 1,6 mrd. kr. KOSTRA tall viser at Rana kommunes gjennomsnittlige utgifter per kvadratmeter til vedlikehold i perioden 2020-2023, sammenliknet med KOSTRA-gruppen har vært lavere tilknyttet administrasjonslokaler, barnehagelokaler, institusjonslokaler og kommunale kulturbygg. Rana kommune har brukt mer penger per kvadratmeter sammenliknet med KOSTRA-gruppen tilknyttet skoler, kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg og kommunale formålsbygg

Det er Rana Byggdrift KF som har hatt ansvar for vedlikeholdet av kommunens bygningsmasse. Per 01.01.2024 er Rana Byggdrift KF oppløst, og overført til Rana kommune under teknisk sektor. Rana Byggdrift KF hadde merforbruk i 2020, og prognoser viser at det er sannsynlig med merforbruk i 2023 også. Kommunen har tatt ansvar for å dekke inn merforbruket til foretaket.

I budsjett og økonomiplan for 2024-2027 pekes det på at det er behov for å gjennomføre en tilstandsanalyse over alle kommunens eiendommer for å få oversikt over vedlikeholdsetterslepet knyttet til Rana kommunes

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging
- System og rutiner for utarbeidelse av tilstandsanalyser
- System og rutiner for oppfølging og revidering av vedlikeholdsplaner
- Roller og ansvarfordeling
- Økonomistyring

²⁰ Rana kommune. Protokoll fra sak 116/2023 i kommunestyret avholdt 18.12.2023. 18.12.2023.

eiendomsmasse. Kommunen estimerer at det vil koste 2,5 mill. kr å utarbeide tilstandsanalysene.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at kommune i 2021, vedtok å opprette et vedlikeholdsfond, hvor hensikten er at de økonomiske midlene i fondet skal brukes til verdibevarende vedlikehold av kommunens bygg, anlegg og veier. I tillegg pekes det på i intervju at kommunen er i prosess med å utarbeide vedlikeholdsplan for kommunens bygninger

I intervju pekes det videre på at det blir gjort en gjennomgang av ansvarsområdet byggdrift våren 2024, siden virksomheten det er overført til kommunen. Det blir vist til at en revisjon på området kan være nyttig, men først i 2025 eller 2026 når kommunen har gjennomgått organisering og satt i verk endringer. I spørreundersøkelsen er det flere om viser til at dårlige bygg gjør inneklima til en belastning for de ansatte. Det blir pekt på manglende vedlikeholdsplan.

Styring av investeringsprosjekter

Det trekkes frem i intervju at Rana kommune har investert i flere store prosjekter. Kommunen har en rutine for hvordan prosjektene skal styres, men inntrykket er at er krevende, og at ikke alle prosjektene går etter planen.

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 pekes det på at der er en risiko og utfordring knyttet til at kommunen har store økonomiske forpliktelser til Avinor og Kystverket som har bundet opp 925 mill. kr av disposisjonsfondet til kommunen. I tillegg har kommunen forpliktet seg til å bidra med 66 mill. kr til forlengelse av rullebane. I spørreundersøkelsen pekes det også på at kommunen burde hatt en kommunal prosjektleder for å koordinere arbeidet, og kommunens interesser i den nye flyplassen.

Det går ellers frem i årsberetning og årsregnskap 2022 at store investering i 2022 blant annet var bygging av to ny gymsaler på to skoler, infrastruktur som broer, vei og vann og avløp, samt oppgradering av en park.

Det er ble i 2020 gjennomført en forvaltningsrevisjon av investeringsprosjekt i Rana kommune.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for styring og kontroll av investeringsprosjekter

Forvaltning og vedlikehold av kommunale veier

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 pekes det på at kommunen har et etterslep på vedlikehold av veier, i tillegg er det et behov for investering i nye veier. I planen estimerer kommunen et vedlikeholdsetterslep på 0,285 mrd. kr. Det trekkes frem at det kommunale veinettet er på over 300 kilometer, og er en budsjettmessig utfordring. I tillegg har 10 kilometer av E6 blitt omgjort til kommunalvei, som skaper ekstra budsjettutfordringer.

Rana kommune har hatt et stort merforbruk på sitt veibudsjett grunnet økte kostander. Den største andelen av merforbruket knyttes til innkjøp av tjenester i det private markedet, og kommunen kan spare penger ved å utføre oppgaver selv. Videre pekes det på at store deler av veibudsjettet er knyttet opp i drift av veier på vinterstid, hvor beredskap og utbetaling til private aktører utgjør en stor del.

I intervju pekes det på at Rana kommune er i prosess med å vedta en vedlikeholdsplan for kommunale veier. Videre pekes det på at Rana har høyere kostander tilknyttet brøyting av vei sammenliknet med andre kommuner. Årsaken til dette er størrelsen til det kommunale veinettet (over 300 km).

KOSTRA tall viser at Rana kommune, sammenliknet med andre kommuner har høyere brutto driftsutgifter tilknyttet samferdsel per innbygger, sammenliknet med andre kommuner i perioden 2020-2023. Kommunen har også hatt høyere netto driftsutgifter i perioden 2020-2023 tilknyttet kommunale veier og gater per km.

Det er ble i 2022 gjennomført en forvaltningsrevisjon av vedlikehold av kostbar infrastruktur i Rana kommune, hvorav vei var inkludert i revisjonen.

Forvaltning og vedlikehold av vann og avløp

Rana kommune har et vedlikeholdsetterslep på det kommunale ledningsnettet, dette trekkes frem i budsjett og økonomiplanen 2024-2027. I planen har kommunen beregnet etterslepet tilsvarende ca. 2 mrd. kr. Det fremgår videre at kommunen har hatt, og fremdeles har et for lavt investeringsnivå for å vedlikeholde vannledningsnettet. Samtidig er avløpsnettet bedre vedlikeholdt, men må også fornyes. I spørreundersøkelsen pekes det også på at det er

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging
- Roller og ansvarfordeling
- Økonomistyring.

Risiko knyttet til:

- Økonomistyring
 - Vedlikeholdsetterslep
 - Klimarisiko
-

utfordringer med utskiftningstakten tilknyttet rehabilitering av vann- og avløpsnett i kommunen.

I budsjett og økonomiplanen 2024-2027 går det frem at kommunen har planlagt økt investeringer i vann og avløp. Dette skyldes vedlikeholdsetterslepet, klimautfordringer, rensekraft på avløp og ny hovedledning for vann og avløp til den nye flyplassen i kommunen.

I intervju pekes det at kommunen er i en prosess med å utarbeide vedlikeholdsplaner. Kommunen har også et investeringsnivå som tilsvarer at vedlikeholdsetterslepet ikke øker, men at kommunen i mindre grad reduserer etterslepet.

Det er ble i 2022 gjennomført en forvaltningsrevisjon av vedlikehold av kostbar infrastruktur i Rana kommune, hvorav VA var inkludert i revisjonen.

Mo i Rana Havn KF

Mo i Rana Havn KF er et kommunalt foretak eid av Rana kommune som drifter og forvalter havnearealer og tilrettelegger infrastruktur for godstransport for industri og næringslivsaktører. Mo i Rana Havn er regulert etter lov om havner og farvann (HFL).

Risiko knyttet til:

- Oppfølging av styringssignal
- Samhandling med kommunen
- Roller og oppgavedeling
- Effektiv drift og forvaltning

I Intervju blir det vist til at det har vært utfordringer knyttet til styring og kontroll av foretaket, og samhandling mellom kommunen og foretaket. Dette blir spesielt pekt på saken knyttet til dypvannskai. Også i forrige periode ble de pekt på risiko knyttet til foretaket med vekt på at man fra administrasjonen sin side ikke opplever å ha nødvendig sikkerhet og kontroll med at oppgaver i kommunen som er satt ut i kommunalt foretak driftes optimalt, eller med at økonomien i foretaket styres effektivt.

Saksbehandling av plan- og byggesaksbehandling

I Rana kommunes budsjett og økonomiplan 2024-2027 går det frem at gebyrinntektene innen plan, oppmåling, seksjonering og byggesak ikke dekker kommunens utgifter på området. Rana kommune har derfor foreslått å regulere gebyrene med 5,5 prosent i 2024

Risiko knyttet til:

- Etterlevelse av frister
- Økonomistyring

I intervju trekkes det frem at det er god kompetanse og kapasitet innen plan og arealområdet i Rana kommune.. Det pekes også på at kommunen har god dialog med utbyggerne i kommunen, og at kommunen etterstreber å gjennomføre dialogmøter med næringslivet tidlig i planprosesser for å sikre involvering. Kommunen prioriterer

også opplæring av planfremmere for at alle krav i planarbeidet er ivaretatt. Videre trekkes det frem at jobbes målrettet med tilbakemeldinger fra Statsforvalter

Av intervju går det frem at Rana kommune overholder lovpålagte saksbehandlingstider, og at det ofte er forsinkelser hos private underleverandører/konsulentselskap (som bistår planfremmere) som bidrar til forsinkelser i saksbehandlingen.

I henhold til KOSTRA indikerer Rana kommunes gjennomsnittlige saksbehandlingstid fra mottatt komplett planforslag til endelig vedtak brudd på lovpålagt saksbehandlingsfrist i 2020, 2021 og 2022 (108, 95 og 110 dager). Tallene indikerer at Rana er innenfor frist i 2023. Sett opp mot sammenliknbare kommuner i perioden 2020-2023 har Rana kommune lavere gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Når det gjelder behandling av byggesaker i perioden 2020-2023, indikerer KOSTRA-tallen at Rana kommune ikke har brudd i 3 eller 12 ukers saker.

Rana kommune har i perioden 2020-2023 innvilget en større andel byggesøknader som har medført dispensasjon fra planer, sett opp mot sammenliknbare kommuner. Når det gjelder klager og tilsyn mottok Rana kommune åtte klager, og gjennomførte 23 tilsyn i 2023.

Brann og redning

I Årsmelding for 2023 for brann og redning i Rana blir det pekt på at de ikke er tilstrekkelig bemannet og har ikke tilstrekkelig med medarbeidere med kompetanse i henhold til krav i Brann- og redningsvesen forskriften §38, med de tillegg som går frem av egne prosedyrer. Det er også et høyere sykefravær enn målet på 4 %.

I spørreundersøkelsen blir det vist til at kommunen har en brannstasjon uten tilfredsstillende skille mellom ren og skitten sone. Andre peker i undersøkelsen på at det er utfordringer å få til et godt arbeidsmiljø på denne type arbeidsplasser. Videre blir det vist til utfordringer med sikre at hele personalet er oppdatert på rutiner og kompetanse.

Risiko knyttet til:

- Økonomi
- Bygningsmessige forhold
- Arbeidsmiljø
- Internkontroll

Miljørettet helsevern

Kommunen fører tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern med virksomheter som kan gi helsemessige ulemper til publikum. Videre skal boliger som leies ut eller på annen måte tilgjengeliggjøres for andre enn eier, tilfredsstillende miljømessige krav vedrørende inn klima og

Risiko knyttet til:

- Internkontroll

stråling. Skoler og barnehager skal være godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Det er helsemyndigheten i kommunen som godkjenner disse virksomhetene. Flere i spørreundersøkelsen viser til utfordringer knyttet til å oppfylle krav til miljørettet helsevern.

Deloitte gjennomførte i 2023 en forvaltningsrevisjon av kontroll og tilsyn av uteområder i barnehager som omhandlet miljørettet helsevern.

5 Risiko i kommunens eierstyring og selskaper

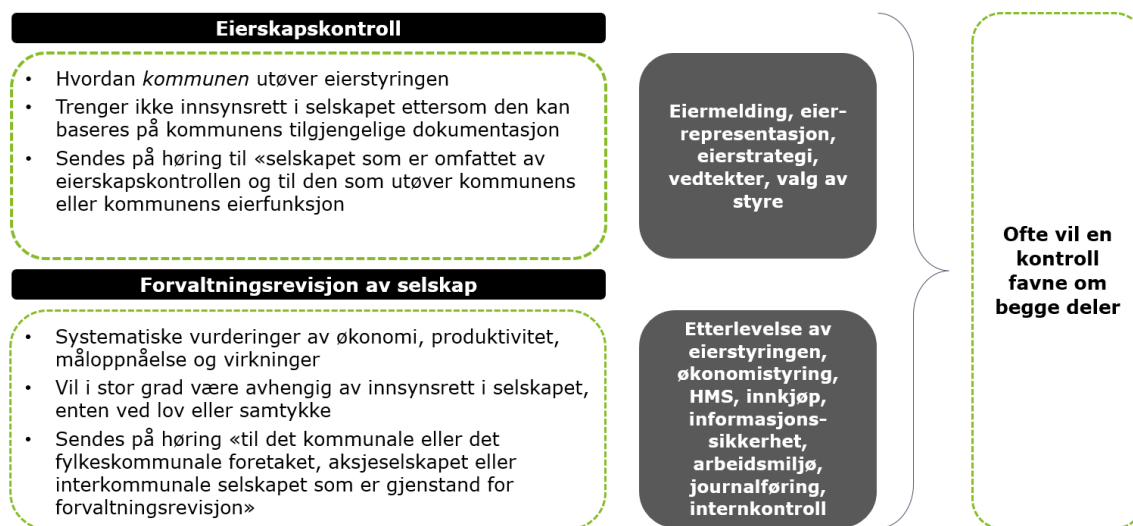
5.1 Innledning

På bakgrunn av innsamlet og analysert informasjon vil vi i dette kapitlet oppsummere og vurdere risiko knyttet til **kommunens eierstyring** og **kommunens selskaper**.

For å undersøke kommunens eierstyring gjennomføres det **eierskapskontroll**. Fokuset er på kommunens forvaltning av eierskapene (ett eller flere). Typiske risikoområder som blir undersøkt og vurdert i en eierskapskontroll inkluderer system og rutiner for oppfølging av eierskap, rutiner for valg av styrerepresentanter, opplæring av styrerepresentanter og rapportering til kommunestyret. Selskap som er omfattet av eierskapskontroll er AS, IKS, kommunalt oppgavefelleskap (KO) og samvirkeforetak (SA).

Dersom det er behov for å gjøre nærmere undersøkelse av selve selskapet kan det også gjennomføres **forvaltningsrevisjon av selskapet**. Da vil en kunne gjennomføre forvaltningsrevisjon av selskapets drift og tjenester, for eksempel om selskapet driver i samsvar med lover og regler og på en økonomisk forsvarlig måte. Det er også mulig å **kombinere** eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap i en og samme undersøkelse. Figuren under gir en illustrasjon av de to formene for kontroll.

Figur 3 Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap

I 5.2 gis det en oversikt over alle selskap kommunen har eierinteresser i. Videre vil vi i 5.3 beskrive konkrete risikoområder knyttet til kommunens eierstyring og i kommunens selskaper, basert på innhentede data og oversikten over alle selskap i 5.2. Vurderingen av konkrete risikoområder i 5.3 er basert på påvist risiko gjennom intervjuer eller andre data, samt temaer knyttet til eierstyringen, eller selskaper, som enda ikke er undersøkt i Rana kommune. I tillegg er det andre elementer av risiko og vesentlighet som er tatt med i vurderingen, blant annet

knyttet til størrelse på eierandel, økonomi og formål med selskapet. Disse elementene går frem av de tre kolonnene lengst til høyre i tabellen i 5.2 og kan oppsummeres slik:

- **Heleide** selskap, eller selskap der Rana kommune har en **vesentlig eierandel**
- **Økonomisk risikoscore** – score basert på vurdering av tall for siste års inntjening, soliditet, likviditet og effektivitet
- **Økonomisk verdiskaping** - selskap som forvalter vesentlige økonomiske verdier og/eller som kan gi økonomisk gevinst (utbyttelig) eller har tapspotensiale for kommunen
- **Tjenestetilbud til utsatte brukergrupper** - VTA-bedrifter (varig tilrettelagt arbeid) som tilbyr arbeidsplass til en sårbar arbeidsgruppe
- **Utviklingsarbeid** - selskap som driver med utviklingsarbeid for å bidra til å nå viktige kommunale målsetninger, for eksempel knyttet til
 - boligtilbud
 - helse
 - ansvarlig forbruk og produksjon
 - klima og/eller bærekraft
 - infrastruktur
 - næringsliv
 - innovasjon
- **Samfunnskritiske tjenester** - selskap som tilbyr samfunnskritiske tjenester direkte til innbyggerne, for eksempel innen vann, renovasjon og avløp (VAR), energi eller brann og redning

I alle kommunens eierskap, enten andelen er stor eller liten, ligger det en potensiell omdømmerisiko dersom selskapet ikke drives i samsvar med lover og regler. Det samme gjelder dersom kommunens eierskap ikke ivaretas i henhold til anerkjente prinsipper for god eierstyring.

Det er viktig å understreke at risikovurderingene er skjønnsmessige, og vurderinger er basert på tilgjengelig informasjon. Kontrollutvalget kan vurdere risikoen knyttet til de ulike områdene som forskjellig fra det som er foreslått her. Det er derfor kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre rekkefølge for forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller i de planene som blir lagt frem for kommunestyret.

Det må tas forbehold om at ikke all informasjon som kommer frem er verifisert av ledelsen i kommunen eller i selskapene det gjelder.

5.2 Oversikt over kommunens eierskap

Rana har ett heleid selskap, eierinteresser i seks selskap sammen med andre kommuner og/eller fylkeskommuner, og eierinteresser i ni selskap der det også er private og/eller statlige eiere. Heleide og deleide selskap sammen med andre kommuner kommer inn under kommuneloven §§ 23-6 og 24-10. Disse selskapene har Rana kommune full innsynsrett i og kan gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller av.

Selskap kommunen eier sammen med andre ikke-kommunale aktører kommer ikke inn under innsynsretten etter kommunelova §§ 23-6 og 24-10. Dette er ofte aksjeselskap med innslag av private eller statlige eierdeler eller samvirkeforetak. Det kan gjennomføres eierskapskontroll av slike selskap (ettersom dette handler om kommunen sin forvaltning), men for å gjøre

forvaltningsrevisjon som krever innsyn i selskapet må dette skje ved at styret i selskapet samtykker til innsyn.

Tabellen under gir en oversikt over selskapene kommunen har eierskap i, med informasjon om bransjen selskapet er en del av, selskapets formål og kommunens mål med eierskapet, kommunens eierandel, vurdert økonomisk risikoscore og aktuelle nøkkelpunkt som sier noe om iboende risiko og vesentlighet. Tallgrunnlaget for risikoscoren, samt utfyllende informasjon om selskapene ligger i egne tabeller i vedlegg 1.

Tabell 8 Oversikt over selskapene kommunen eier eller har eierandeler i

Selskap	Bransje	Formål/mål med eierskap ²¹	Eier-andel	Økonomisk risikoscore ²²	Annen aktuell risiko og vesentlighet
Freyr Battery SA	Batteriproduksjon	Produksjon av miljøvennlige battericeller gjennom en forretningsmodell som skaper langsiktig verdiskapning og bærekraftig utbytte til eiere.	Ikke oppgitt prosent. Kommunen eier 1 193 586 aksjer i selskapet		<ul style="list-style-type: none"> Økonomisk verdiskapning Utviklingsarbeid
Stakobygget AS	Utleie	Selskapets formål er bygging, drift og utleie av bygningsmassen Campus Helgeland til Rana kommune.	100%	3,57	<ul style="list-style-type: none"> Heleid Utviklingsarbeid
Moment Rana AS	Utleie av kultureiendom	Utleie av fast eiendom. Selskapet kan også delta i andre selskaper eller virksomhetsområder	91,67%	3,03	<ul style="list-style-type: none"> Vesentlig eierandel
Rana Utvikling AS	Næringsliv	Fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Selskapet skal ha som oppgave å bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser innenfor privat og offentlig virksomhet, herunder å forestå andre oppgaver som naturlig kan forbindes med næringsutvikling.	60,58%	3,82	<ul style="list-style-type: none"> Vesentlig eierandel Utviklingsarbeid
Driv Karriere AS	Arbeidstrening	Vi gir mennesker økte muligheter for å stå i arbeid eller aktivitet. Gjennom forretningsmessig virksomhet med produksjon og salg å gi yrkeshemmede tilbud om arbeidstrening med sikte på et yrkesvalg. I en viss utstrekning gi tilbud om sysselsetting over lengre tid til	54,55%	3,96	<ul style="list-style-type: none"> Vesentlig eierandel Tjenestetilbud til utsatte brukergrupper Utviklingsarbeid

²¹ Enkelte selskaper har lange formål. For disse gir tabellen en kort versjon, mens formål slik det fremgår i eierskapsmeldingen er å finne i tabellene med mer informasjon om selskapet i vedlegg 1.

²² Skala fra 1-5, der 1 er lavest mulige score og 5 er høyest mulige score.

		yrkeshemmede som har mindre muligheter til å få arbeid i det ordinære arbeidsliv.			
Helgeland Avfallsforedling IKS	Renovasjon	<p>HAF skal være et selskap med høy kompetanse innen behandling av avfall og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode løsninger innen avfallsbehandling. Formålet til selskapet er:</p> <p>Å drive avfallsbehandling i eierkommunene. Å stå for innsamling og transport av de avfallstyper som egner seg for interkommunalt samarbeid etter nærmere avtale med kommunene. Det er forutsatt allmenn tvungen renovasjon i alle eierkommunene. Å stå for gjenvinning og sortering av resirkulerbare avfallsprodukter og distribusjon og salg av slike produkter.</p> <p>Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i avfallsspørsmål og bidra til løsning av slike.</p> <p>I den utstrekning selskapet har kapasitet kan det selge tjenester til andre. Avtale om salg av tjenester i henhold til dette punkt skal godkjennes av representantskapet. Representant skapet kan delegere slik myndighet til styret.</p>	47,6%	3,41	<ul style="list-style-type: none"> • Vesentlig eierandel • Utviklingsarbeid • Samfunnskritisk tjeneste
Norland Teater AS	Kultur	Selskapet ble opprettet i 1981. Rana kommunes mål med eierskapet er at selskapet skal drive teatervirksomhet i regionen og tilby et best mulig kulturtilbud til innbyggerne.	40%	4,04	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Helgelandskraft AS	Kraft/Energi	Helgeland Kraft produserer fornybar energi og utvikler strømnnett til hele Helgeland. Selskapet selger strøm til husholdninger og bedrifter i hele landet. Selskapets mål er å være en aktiv verdiskaper gjennom bedret forsyningsikkerhet og økt verdiskapning på Helgeland. Helgeland Kraft AS ble omdannet til konsern 20. juni	26,85%	4,36	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk verdiskapning • Samfunnskritiske tjenester

		2018. De tre virksomhetsområdene; nett, vannkraft og strøm er omdannet til heleide datterselskaper.			
Årjelhsaemien Teatere AS	Samisk kultur	Årjelsaemien Teatere skal arbeide for å fremme og utvikle sørsamisk scenekunst. Sørsamisk språk og kultur skal stå sentralt i arbeidet. Teatret skal fortsette det historiske samarbeidet med det sørsamiske området på svensk side og er et teater for hele det sørsamiske området i Norge.	15%	4,38	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Helgeland Reiseliv AS	Reiseliv	Utvikle og markedsføre Helgeland som et foretrukket reisemål, og derigjennom skape merverdi for næringsaktørene og lokalsamfunnene, samt hva hermed står i forbindelse.	11,2%	3,99	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Helgeland Invest AS	Investering	Investere i foretak, fortrinnsvis i Helgelandsregionen, samt bidra med relaterte tjenester i denne forbindelse.	8,56%	4,80	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk verdiskapning • Utviklingsarbeid
Helgeland Industriutvikling AS	Eiendomsutvikling	Selskapets virksomhet skal være å eie, drive og utvikle fast eiendom, samt å drive slik annen virksomhet som vil ha naturlig tilknytning til de angitte hovedvirksomheter herunder å investere i andre selskap og foretak.	8,56%	2,58	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk risikoscore • Utviklingsarbeid • Økonomisk verdiskapning
Kunnskapsparken Helgeland AS	Innovasjon	Bidra til vekst på Helgeland ved å jobbe med kompetanse, nettverk, innovasjon og inkubasjon, samt tidligfase-investeringer.	4,8%	4,78	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid
Kinoalliansen AS	Kino	Å forhandle og inngå avtaler innen salg, markedsføring, filmleie, serviceavtaler kinoteknikk, kioskdirift, billettsystemer og andre forretningsområder knyttet til kinodrift på vegne av kinoledere i selskaper og kommuner som driver kinodrift eller lignende virksomhet og er medeiere i KINOALLIANSEN AS, samt alt i forbindelse hermed.	4%	4,70	<ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsarbeid

Sjonfjellet Vindpark Holding AS	Kraft/Energi	Å utvikle, produsere og investere i fornybar energi produsert av vindkraft.	2,94%	3,48	<ul style="list-style-type: none"> • Samfunnskritisk tjeneste • Utviklingsarbeid
Kommunekraft AS	Kraft/Energi	Formidle aksjeeiernes disponible kraft, herunder konsesjonskraft, og drive annen virksomhet tilknyttet slik formidling.	0,31%		<ul style="list-style-type: none"> • Samfunnskritisk tjeneste • Utviklingsarbeid

5.3 Oversikt over identifiserte risikoområder knyttet til kommunens eierskap og i selskapene

Rana kommunen har en eierskapsmelding del 1, vedtatt av kommunestyret 05.04.2022 i sak 36/22, der generelle prinsipper for eierstyring i Rana kommune beskrives. Videre har kommunen en eierskapsmelding del 2 som beskriver selskapene og eierskapene til Rana kommune. Del 2 er vedtatt av kommunestyret samtidig som del 1.

Under presenterer vi vurderingene av hvor i Rana sin eierskapsforvaltning det er risiko for at kommunen ikke utøver tilstrekkelig kontroll med selskapene i samsvar med etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse, både overordnet sett og for enkelte selskap der kommunen har eierinteresse

Tabell 9: Identifiserte risikoområder i kommunens eierskapsforvaltning og i kommunens selskaper

Område/selskap og identifiserte risikoer	Risiko- og vesentlighetsvurdering
<p>Overordnet eierskapsforvaltning i Rana kommune</p> <p>Rana kommune skal i henhold til kommuneloven § 26-1 utarbeide en eierskapsmelding. Kommunens eiermelding er utarbeidet i 2022, og av denne fremgår informasjon om Rana sine eierskap i aksjeselskap, interkommunale selskaper, stiftelser, og andre organisasjoner.</p> <p>Rana kommunes eierskapsmelding del 1 og del 2 ble utarbeidet i 2022.</p> <p>Undersøkelsen viser at svak eierstyring er ett av risikoområdene som kommunen selv har identifisert.</p> <p>I en overordnet eierskapskontroll av kommunens eierskapsforvaltning kan det være aktuelt å se på flere områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosedyrer og rutiner for utarbeidelse av eierskapsmelding og eierstrategi • Prosedyrer og rutiner for valg av styremedlemmer i selskap kommunen har eierinteresse i • Etikk, habilitet og antikorrupsjon • Kommunikasjon og dialog mellom kommunen som eier og selskapene • Rapportering om kommunens eierskap til folkevalgte organer 	<div style="text-align: center;"> </div> <p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for eierskapsforvaltning/eierstyring • Rutiner og system for å sikre gode styrevalgsprosesser • Omdømme og tillit

- Prosedyrer og rutiner for utbetaling av utbytte
- Samfunnsansvar, klima og bærekraft

Eierskapskontroll – Helgelandskraft AS [26,85 %]

I eierskapsmeldingen til Rana kommune del 2 går det frem at Helgelandskraft AS er et selskap som produserer fornybar energi og strøm til flere kommuner på Helgeland.

I intervju trekkes Helgelandskraft AS frem som ekstra viktig for kommunen da dette er et selskap med høy økonomisk verdi. Det trekkes frem at kommunen må ha en tydelig styring overfor selskapet. Det blir vist til at det har vært et behov for et ekstraordinært eiermøte fordi Rana kommune ikke er fornøyd med at selskapet ikke har utbetalt utbytte som forventet av kommunen som eier. Kommunen har gjennomført en regnskapsanalyse, og finner grunnlag for at det rom for større utbytter. Selskapet argumenterer imot utbytteutbetalinger grunnet investeringer.

Risiko knyttet til:

- Eierstyring
- Etterlevelse av eierkrav
- Utbetaling av utbytte

Eierskapskontroll (og eventuelt forvaltningsrevisjon)– Driv Karriere AS [54,54%]

Driv Karriere AS er en arbeidsmarkedsbedrift som ifølge kommunens eiermelding del 2 leverer «tilbud som tiltaksarrangør fr arbeidsmarkedsopplæringskurs og arbeidsrettede tiltak for NAV i tjenesteområdene Rana, Hemnes, Nesna og Lurøy».

Arbeidsmarkedsbedrifter kan ha utfordrende driftsvilkår, da de skal drives i konkurranse med andre, og oppfylle en rekke formalkrav. Bedriftene må også følge opp sine brukere på en god måte.

I undersøkelsene som er gjennomført går det frem i intervju at selskapet har hatt utfordringer med NAV i forbindelse med fordelingsnøkler og kostander, samt finansiering. Rana kommune har gjort en gjennomgang av selskapet, og opplyser om at det nå går bedre med selskapet.

Risiko knyttet til:

- System og rutiner for oppfølging av selskapet
- Drift av selskapet
- Tilfredsstillende tilbud til brukerne

Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon – Helgeland avfallsforedling IKS

Dette selskapet er et viktig selskap for eierkommunen og har ansvar for en samfunnskritisk tjeneste for kommunene og innbyggerne. Selskapets virksomhet er

Risiko knyttet til:

- Eierstyring

også viktig med hensyn til omstilling mot en mer sirkulær økonomi og reduksjon av klimautslipp.

Det ble gjennomført en selskapskontroll av HAF IKS i 2019, der det blant annet ble avdekket mangel på rutiner for å sikre etterlevelse av offentlighetsloven og mangelfull etablering av økonomiske mål for selskapet, samt behov for skriftliggjøring av økonomirutiner. Det ble i selskapskontrollen også pekt på at HAF IKS ikke hadde en tilfredsstillende økonomisk situasjon, grunnet lav egenkapital, begrenset likviditet og et gebyrnivå som gav lite økonomisk handlingsrom. I undersøkelsen blir det pekt på at det kunne vært interessant å på nytt se på eierstyring og forvaltning av selskapet.

- Manglede etterlevelse av føringer fra eier
- System og rutiner for sentrale arbeidsprosesser

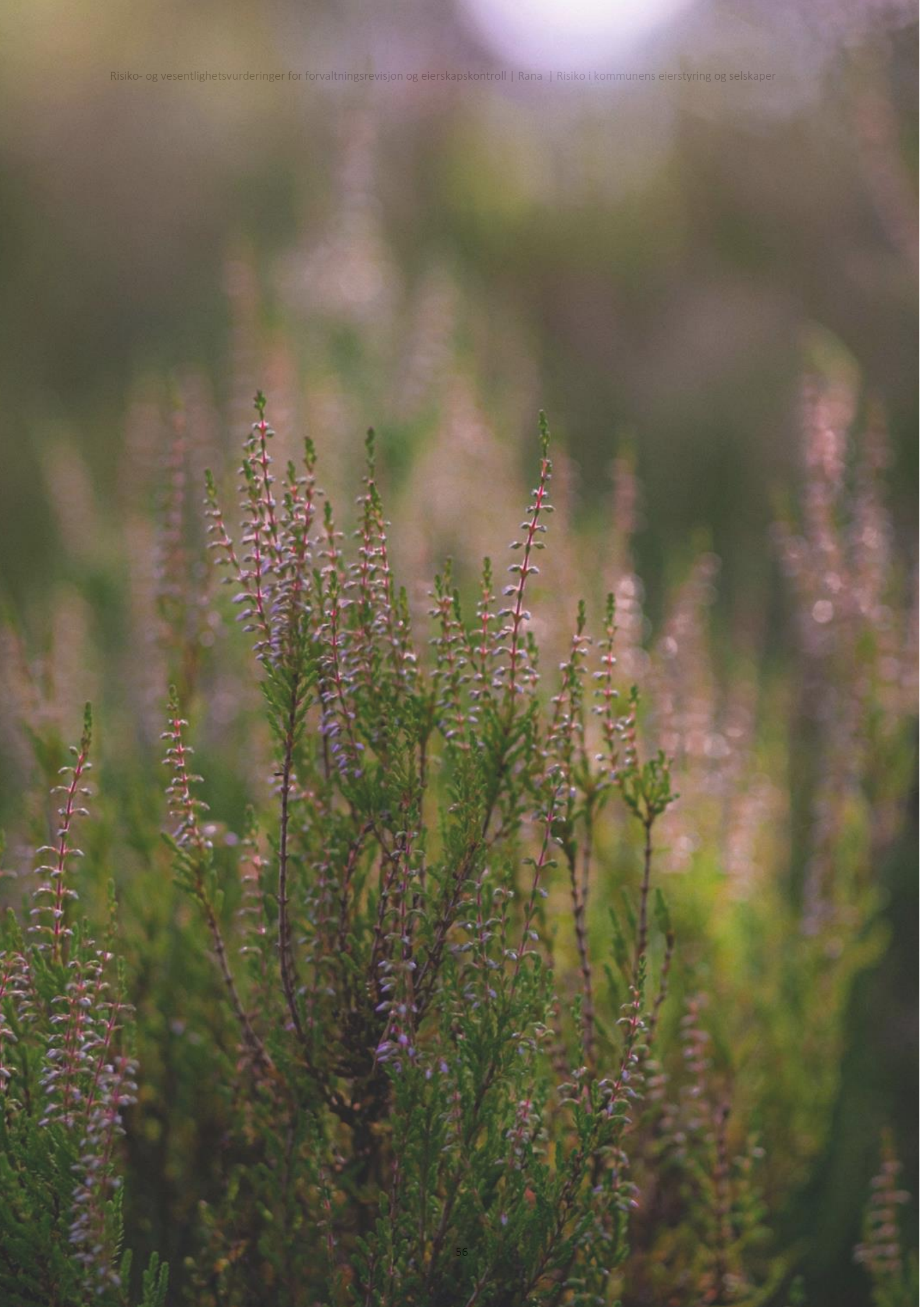
Eierskapskontroll – Rana utvikling AS [60,58%]

Rana utvikling skal Fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Dette er en viktig næringsoppgave for kommunen og det er viktig å sikre gode eierstyringsprosesser

Risiko knyttet til:

- Eierstyring og eierstrategi
-

6 Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller

På bakgrunn av de analyser og risikovurderinger som er gjennomført er det identifisert flere områder som etter Deloittes vurdering kan representere vesentlig risiko, og hvor kontrollutvalget kan vurdere å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekter og/eller eierskapskontroll.

Forslaget danner et utgangspunkt og må suppleres av innspill fra stormøtet hvor både kontrollutvalget og andre folkevalgte deltar.

6.1 Områder med høy risiko

Tabell 10: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med høy risiko (røde)

Prosjekt	Aktuelle revisjonstema
Samfunnssikkerhet og beredskap	<ul style="list-style-type: none">• Beredskapsplaner i alle virksomheter (særlig skole og barnehage)• Utarbeidelse og oppfølging av helhetlig ROS-analyse• Koordinering
Overordnet klima og miljøarbeid	<ul style="list-style-type: none">• Klima og miljøtiltak i hele kommunen• Oppfølging og rapportering på klima- og miljømål• Klimarisiko i planarbeid og investeringer
Saksforberedelse og oppfølging av politiske vedtak	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for forsvarlig saksforberedelse• System og rutiner for oppfølging av vedtak
System for å melde og følge opp avvik	<ul style="list-style-type: none">• Implementering av kvalitetssystem• Kompetanse og opplæring• Melding av avvik og uønskede hendelser• Oppfølging av avvik og risikoområder• Rapportering• Ledelsens oppfølging• Arbeidsmiljø
Personalforvaltning	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse i HR- og organisasjonsavdeling• Samhandling mellom ledelse og ansatte• Fordeling av roller og ansvar mellom stab og linje knyttet til personaloppfølging• Arbeidsmiljø

	<ul style="list-style-type: none">• Involvering av de ansatte i endringsprosesser
Informasjonssikkerhet	<ul style="list-style-type: none">• Internkontroll• Personvern• Dataangrep• Kapasitet og kompetanse
Innkjøp og kontraktsoppfølging	<ul style="list-style-type: none">• Måloppnåelse• Anskaffelsesregelverket• Grønne innkjøp• Kontraktsoppfølging av økonomi, seriøsitet og miljø.
Kvalitet i pleie og omsorg	<ul style="list-style-type: none">• Kvalitet på tjenestetilbud• Kapasitet og kompetanse• System og rutiner• Medisinering• Oppfølging av vedtak om tjenester• Melding og oppfølging av avvik• Kvalitet på bygg
Omstilling og dimensjonering av tjenester til eldre	<ul style="list-style-type: none">• Omsorgstrappen og tilpasset tilbud av ulike tjenester (særlig hjemmetjenestene)• Bruk av velferdsteknologi• Forebyggende helsetjenester for eldre
Personalforvaltning og oppfølging av sykefravær innen helse og omsorgssektoren	<ul style="list-style-type: none">• Motivere og beholde ansatte• Sykefravær• Arbeidsmiljø• Bruk av vikarer
Boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet	<ul style="list-style-type: none">• Tilgang på bolig og dimensjonering av tilbud• Regeletterlevelse
Miljøterapeutisk avdeling (MTA)	<ul style="list-style-type: none">• Organisering av tjenesteområdet• Arbeidsmiljø• Kvalitet på tjenestene• Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter
Psykisk helse og rus	<ul style="list-style-type: none">• Oppfølging av personer med psykisk helseutfordringer og/eller rusproblematikk• Vedtaksoppfølging• Dimensjonering av tjenestene
Legetjeneste	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kontinuitet i tilbudet• Kostnader knyttet til vikarforbruk

	<ul style="list-style-type: none">• Kvalitet i tjenesten• Etterlevelse av helse og omsorgstjenesteloven med tilhørende forskrifter
Kvalitet i og kapasitet i grunnskoleopplæringen	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og kompetanse• Dimensjonering av tjenesten
Trygt og godt skolemiljø	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for å forebygge brudd på trygt og godt skolemiljø• System og rutiner for å fange opp og handle på bakgrunn bekymring for at elever ikke har det trygt og godt
Vold og trusler mot ansatte i skolen	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for å forebygge vold og trusler mot ansatte i skolen• System og rutiner oppfølging av avvik knyttet til vold og trusler
Individuelt tilrettelagt opplæring og spesialundervisning	<ul style="list-style-type: none">• Saksbehandlingstid for å få en sakkyndig vurdering• Tilrettelagt opplæring• Kompetanse og kapasitet• Gjennomføring av vedtak
Kvalitet i barnehage og spesialpedagogiske tjenester til førskolebarn	<ul style="list-style-type: none">• Kommunen som barnehagemyndighet sin rutine for tilsyn i offentlige og private barnehager• Kapasitet og sykefravær• Rekruttering• Dimensjonering av tjenestene• Kvalitet i barnehagen• Trygt og godt barnehagemiljø• PPT tilbud til førskolebarn
Samhandling knyttet til utsatte barn og unge	<ul style="list-style-type: none">• Rutiner og praksis for samarbeid på tvers av tjenester• Rutiner og praksis for oppfølging av sårbare barn og unge i kommunen• Kompetanse og kapasitet, roller og oppgaver
Barnevernstjenesten	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet og bemanning• Barns medvirkning• Praksis for vurdering av behov for plasseringer utenfor eget hjem
Vedlikehold av kommunal eiendomsmasse	<ul style="list-style-type: none">• System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging

	<ul style="list-style-type: none"> • system og rutiner for utarbeidelse av tilstandsanalyser • System og rutiner for oppfølging og revidering av vedlikeholdsplaner • Roller og ansvarfordeling • Økonomistyring
Styring av investeringsprosjekter	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for styring og kontroll av investeringsprosjekter
Forvaltning og vedlikehold av kommunale veier	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for vedlikeholdsplanlegging • Roller og ansvarfordeling • Økonomistyring

Andre prosjekter (gule)

Tabell 11: Forvaltningsrevisjonsprosjekter med middels risiko (gule)

Prosjekt	Aktuelle revisjonstema
Rekruttering	<ul style="list-style-type: none"> • Rekrutteringsstrategier- og tiltak • Rutiner for vurdering av kompetansebehov ved utlysning av ledige stillinger • Etterlevelse av regelverk
Økonomistyring	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for økonomistyring og økonomisk rapportering • System og rutiner for utarbeidelse av budsjett • System og rutiner for oppfølging av avvik • System og rutiner for gjennomføring og oppfølging av risikovurderinger
Sosialhjelp	<ul style="list-style-type: none"> • Tilbud om økonomisk bistand til sosialt og økonomisk vanskeligstilte • Oppfølging av sosialt og økonomisk vanskeligstilte
Oppfølging av flyktninger	<ul style="list-style-type: none"> • Rutiner og praksis for å ta imot og sikre god integrering av flyktninger
Skolehelsetjeneste	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av sårbare barn og unge • Tilgjengelighet • Kapasitet og bemanning

Voksenopplæring	<ul style="list-style-type: none"> • Dimensjonering av tilbudet • Samhandling på tvers av tjenester i kommunen
<i>Det kan være naturlig å se på tjenestene i voksenopplæringen i sammenheng med en eventuell forvaltningsrevisjon av oppfølging av flyktninger</i>	
Kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Utenforskap • Dimensjonering av kulturtilbudet i kommunen
Tilskuddsordninger	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomistyring • System og rutiner for oppfølging av utdelte tilskudd • System og rutiner for utdeling av tilskudd i tråd med kommunens mål og strategier
Forvaltning og vedlikehold av vann og avløp	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomistyring • Vedlikeholdsetterslep • Klimarisiko
Saksbehandling av plan og byggesaker	<ul style="list-style-type: none"> • Etterlevelse av frister • Økonomistyring
Mo i Rana Havn KF	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av styringssignal og kommunale vedtak • Samhandling med kommunen • Ansvar og oppgavedeling
Brann og redning	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomi • Bygningsmessige forhold • Arbeidsmiljø • Internkontroll
Miljørettet helsevern	<ul style="list-style-type: none"> • Internkontroll

Tabell 12: Eierskapskontroll

Prosjekt	Aktuelle revisjonstema
Overordnet eierskapsforvaltning i Rana kommune	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for eierskapsforvaltning/eierstyring
Eierskapskontroll – Helgelandskraft AS	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for eierstyring og eieroppfølging • System og rutiner for utbetaling av utbytte

Eierskapskontroll (og ev. forvaltningsrevisjon) –
Driv Karriere AS

- System og rutiner for eierstyring og eieroppfølging
-

Eierskapskontroll - Rana utvikling AS

- System og rutiner for eierstyring og eieroppfølging
-

Eierskapskontroll (og ev forvaltningsrevisjon) –
Helgeland avfallsforedling IKS

- Eierstyring
 - Oppfølging av eierkrav
 - Sentrale arbeidsprosesser
-

Vedlegg 1 Utvidet risikoanalyse av selskaper med regnskapstall

Selskaper der kommunen har full innsynsrett

Selskapene som er presentert i tabellene under er aksjeselskap og interkommunale selskap som er heleid av kommunen eller eid sammen med andre kommuner og/eller fylkeskommuner. Disse selskapene har Rana kommune full innsynsrett i og kan gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller av. Informasjonen er i hovedsak hentet fra kommunens eierskapsmelding og smartcheck.

Stakobygget AS

Eiere Rana kommune – 100%

Selskapets formål Selskapets formål er bygging, drift og utleie av bygningsmassen Campus Helgeland til Rana kommune.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1982. Rana kommunes mål med selskapet er utleie av lokaler til Rana kommune, samt høyere institusjoner for høyere utdanning.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	20 574	19 967	19 881	19 633	19 231
Driftsresultat	9 466	9 207	8 759	9 086	7 886
Årsresultat	3 647	5 810	5 542	3 680	-441
Egenkapital	9 375	5 728	-82	-5 624	-9 304
Gjeld	174 129	194 023	214 283	218 007	242 331

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	4,00	3,29	5,00	4,20	3,57
	Lang sikt	2,75	1,00	5,00	3,80	
	Score	3,00	2,60	5,00	3,90	

Helgeland Avfallsforedling IKS

Eiere Rana kommune – 47,65%

Andre eiere: Hemnes, Nesna, Træna, Lurøy og Rødøy

Selskapets formål HAF skal være et selskap med høy kompetanse innen behandling av avfall og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode løsninger innen avfallsbehandling. Formålet til selskapet er:

1. Å drive avfallsbehandling i eierkommunene.

2. Å stå for innsamling og transport av de avfallstyper som egner seg for interkommunalt samarbeid etter nærmere avtale med kommunene. Det er forutsatt allmenn tvungen renovasjon i alle eierkommunene.
3. Å stå for gjenvinning og sortering av resirkulerbare avfallsprodukter og distribusjon og salg av slike produkter.
4. Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i avfallsspørsmål og bidra til løsning av slike.
5. I den utstrekning selskapet har kapasitet kan det selge tjenester til andre. Avtale om salg av tjenester i henhold til dette punkt skal godkjennes av representantskapet. Representant skapet kan delegere slik myndighet til styret.

Informasjon om selskapet

Selskapet ble stiftet i 1994. Kommunes mål med eierskapet er å sikre renovasjon og avfallsbehandling på en effektiv og miljøvennlig måte. Kommunestyret i Rana kommune har i sak 64/18 vedtatt styringsdokumentet "Helgeland Avfallsforedling IKS – eierstyring og selskapsledelse". Kommunestyret vedtok samtidig at det skal utarbeides en overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling i samarbeid med øvrige deltagerkommuner. Arbeidet med denne eierstrategien pågår. Kommunestyret har i sak 60/19 vedtatt å det skal utredes blant annet videreføring eller sammenslåing, eventuelt endring av selskapsform for å sikre at organiseringen av renovasjon er hensiktsmessig. Dette arbeidet avventer tilbakemeldinger fra øvrige deltakerkommuner.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	106 741	100 090	97 490	95 696	90 065
Driftsresultat	2 121	1 866	3 706	4 404	-151
Årsresultat	-277	329	1 978	2 191	-1 617
Egenkapital	22 077	22 354	22 025	20 047	17 856
Gjeld	96 450	100 542	106 685	114 042	112 024

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	2,50	3,71	3,75	2,60	3,41
Lang sikt	2,75	4,00	4,75	2,80		
Score	2,70	3,80	3,95	2,75		

Nordland Teater AS

Eiere Rana kommune – 40%
Andre eiere: Nordland fylkeskommune

Selskapets formål Drive teatervirksomhet i Nordland.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1981. Rana kommunes mål med med eierskapet er at selskapet skal drive teatervirksomhet i regionen og tilby et best mulig kulturtilbud til innbyggerne.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	52 077	50 544	48 194	47 253	45 686
Driftsresultat	-1 904	2 138	2 308	1 102	-322
Årsresultat	-1 978	2 019	2 161	917	-498
Egenkapital	20 400	22 379	20 360	18 199	14 069
Gjeld	20 703	20 361	20 435	21 218	21 133

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	4,57	4,75	3,80	4,04
	Lang sikt	3,25	4,67	4,75	4,00	
	Score	2,80	4,60	4,75	3,95	

Helgeland Kraft AS

Eiere Rana kommune – 26,85%

Helgeland Kraft AS er eid av 14 kommuner i regionen, og Rana er største eier. Andre eiere: Vefsn, Alstadhaug, Brønnøy, Hemnes, Nesna, Dønna, Herøy, Sømna, Leirfjord, Vega, Grane, Hattfjelldal og Vevelstad.

Selskapets formål Helgeland Kraft produserer fornybar energi og utvikler strømmnett til hele Helgeland. Selskapet selger strøm til husholdninger og bedrifter i hele landet. Selskapets mål er å være en aktiv verdiskaper gjennom bedret forsyningssikkerhet og økt verdiskapning på Helgeland. Helgeland Kraft AS ble omdannet til konsern 20. juni 2018. De tre virksomhetsområdene; nett, vannkraft og strøm er omdannet til heleide datterselskaper.

Informasjon om selskapet Selskapet ble stiftet i 2016. Kommunestyret i Rana fattet vedtak i sak 62/17 om å slutte seg til en felles eierstrategi sammen med de andre eierkommunene.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	1 875 684	2 004 011	1 225 212	1 869 528	1 789 323
Driftsresultat	326 855	385 570	155 990	411 236	484 699
Årsresultat	121 008	208 481	175 122	279 103	259 338
Egenkapital	2 625 449	2 538 376	2 435 595	2 371 418	2 166 854
Gjeld	3 348 847	3 159 283	3 132 747	3 066 594	3 201 097

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	3,50	4,57	4,75	3,40	4,36
	Lang sikt	4,00	4,67	5,00	3,80	
	Score	3,90	4,60	4,80	3,70	

Åarjelsaemien Teatere AS

Eiere Rana kommune – 15%

Andre eiere: Samediggi/Sametinget, Nordland fylkeskommune

Selskapets formål Åarjelsaemien Teatere skal arbeide for å fremme og utvikle sørsamisk scenekunst. Sørsamisk språk og kultur skal stå sentralt i arbeidet. Teatret skal fortsette det historiske samarbeidet med det sørsamiske området på svensk side og er et teater for hele det sørsamiske området i Norge.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2012. Rana kommunes mål med med eierskapet er sammenfallende med selskapets, nemlig at selskapet skal fremme og utvikle sørsamisk scenekunst og være et teater for hele det sørsamiske området i Norge.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	4 084	3 808	3 990	3 854	4 024
Driftsresultat	-176	240	237	266	423
Årsresultat	-155	246	257	298	443
Egenkapital	4 164	4 319	4 073	3 816	3 518
Gjeld	1 385	645	455	993	676

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,25	5,00	5,00	1,80	4,38
Lang sikt	4,25	5,00	5,00	3,20		
Score	3,65	5,00	5,00	2,85		

Helgeland Reiseliv AS (Visit Helgeland AS)

Eiere Rana kommune – 11,2%

Andre eiere: Træna kommune, Vevelstad kommune, Vega kommune, Rødøy kommune, Dønna kommune, Hattfjelldal kommune, Grane kommune, Bindal kommune, Herøy kommune, Nesna kommune, Lurøy kommune, Sømna kommune, Leirfjord kommune, Hemnes kommune, Alstahaug kommune Brønnøy kommune, Vefsn kommune.

Selskapets formål Utvikle og markedsføre Helgeland som et foretrukket reisemål, og derigjennom skape merverdi for næringsaktørene og lokalsamfunnene, samt hva hermed står i forbindelse.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2011. Rana kommunes mål som eier i Visit Helgeland er å støtte et interkommunalt samarbeid om utvikling av Helgeland som et bærekraftig og foretrukket reisemål. Kommunen ønsker å bidra til at Helgeland får en sterk og innovativ reiselivsorganisasjon som kan markedsføre området, bygge nettverk, kompetanse og infrastruktur, og være oppdatert på utviklingen innen reiseliv. Selskapet er et ideelt aksjeselskap der et eventuelt overskudd fra selskapets drift skal benyttes til selskapets formål.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	19 364	13 028	10 857	13 355	12 743
Driftsresultat	-2 643	483	597	523	1 358
Årsresultat	-2 632	492	619	560	1 372
Egenkapital	2 621	5 253	4 761	4 223	3 662
Gjeld	3 506	1 369	1 577	1 608	1 435

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	4,00	4,25	3,00	3,99
Lang sikt	4,00	5,00	5,00	3,80		
Score	3,40	4,30	4,40	3,60		

Kommunekraft AS

Eiere Rana kommune – 0,31% (1 aksje)

Kommunekraft er eid av 126 kommuner, 7 fylkeskommuner og LVK. LVK har 187 aksjer og øvrige eiere en aksje hver. [Lenke med oversikt over aksjonærer.](#)

Selskapets formål Formidle aksjeeiernes disponible kraft, herunder konsesjonskraft, og drive annen virksomhet tilknyttet slik formidling.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1993. Målet med Rana kommunes eierskap er at selskapet skal formidle kraft på vegne av kommunen i markedet til best mulig kommersielle betingelser for kommunen.

Selskaper der kommunen ikke har full innsynsrett

Selskapene som er presentert i tabellene under er selskap der kommunen har eierskap, men som ikke kommer inn under innsynsretten etter kommunelova §§ 23-6 og 24-10. Dette er aksjeselskap med innslag av private eller statlige eierdeler eller samvirkeforetak. Informasjonen er i hovedsak hentet fra kommunens eierskapsmelding og smartcheck.

Moment Rana AS

Eiere Rana kommune – 91,67%

Andre eiere: Rana historielag

Selskapets formål Utleie av fast eiendom. Selskapet kan også delta i andre selskaper eller virksomhetsområder

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1960. Moment Rana AS het tidligere Musemsgården AS. Kommunens mål med selskapet er utleie og utvikling av sin eiendom for å utvikle Momentbygget og området rundt for å skape best mulig tilbud innenfor kultur og opplevelser i byen.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	6 242	5 928	5 550	2 759	0
Driftsresultat	1 972	1 734	1 801	363	-153
Årsresultat	-1 050	-385	-351	-1 561	9 946
Egenkapital	8 940	9 990	10 375	10 726	12 286
Gjeld	76 445	77 935	81 128	67 386	2 521

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	2,00	3,71	1,25	2,20	3,03
Lang sikt	4,00	4,33	4,75	1,80		
Score	3,60	3,90	1,95	1,90		

Rana Utvikling AS

Eiere Rana kommune – 60,58%

Andre eiere: Helgeland Invest AS, Mo industripark AS, Sparebank 1 Helgeland AS, øvrige aksjonærer med eierandeler under 1%.

Selskapets formål Fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Selskapet skal ha som oppgave å bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser innenfor privat og offentlig virksomhet, herunder å forestå andre oppgaver som naturlig kan forbindes med næringsutvikling.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1987. Rana kommunes mål med selskapet er sammenfallende med selskapets vedtektsfestede formål. Selskapets viktigste oppgave er å legge til rette for ny næringsvirksomhet og bidra til å forbedre rammevilkårene for næringsdrivende. Rana kommune har en vekstvisjon, som innebærer at Mo i Rana skal være en motor for regional vekst og utvikling, og at dette skal oppfylles gjennom nyetablering og tilflytting til Helgeland. Den sikreste veien til vekst er flere arbeidsplasser.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	17 354	19 050	12 778	11 029	8 098
Driftsresultat	-14	26	198	645	-3 065
Årsresultat	137	84	143	253	-3 646
Egenkapital	6 427	6 290	6 206	6 063	5 810
Gjeld	6 515	5 246	1 879	3 885	4 525

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	3,25	4,57	5,00	2,20	3,82
Lang sikt	2,00	5,00	5,00	2,40		
Score	2,25	4,70	5,00	2,35		

Driv Karriere AS

Eiere Rana kommune – 54,54%

Andre eiere: Nordland fylkeskommune, Alstahaug kommune, SpareBank 1 Helgeland og andre (2,81%).

Selskapets formål Vi gir mennesker økte muligheter for å stå i arbeid eller aktivitet. Gjennom forretningsmessig virksomhet med produksjon og salg å gi yrkeshemmede tilbud om arbeidstrening med sikte på et yrkesvalg. I en viss utstrekning gi tilbud om sysselsetting over lengre tid til yrkeshemmede som har mindre muligheter til å få arbeid i det ordinære arbeidsliv.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 1968. Kommunen sitt mål med eierskapet er at selskapet skal drive et tilbud som tiltaksarrangør for arbeidsmarkedsopplæringskurs og arbeidsrettede tiltak for NAV i tjenestoområdene Rana, Hemnes, Nesna og Lurøy.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	31 391	30 093	27 299	25 470	24 782
Driftsresultat	1 858	1 496	1 197	-1 700	-1 540
Årsresultat	1 091	953	504	-2 532	-2 055
Egenkapital	14 177	13 099	12 146	11 642	14 174
Gjeld	21 890	23 338	25 161	26 603	26 140

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	3,50	4,57	4,25	2,80	3,69
Lang sikt	2,50	4,67	3,00	3,00		
Score	2,70	4,60	4,00	2,95		

Helgeland Invest AS

Eiere	Rana kommune – 8,56%
	Selskapet har 37 aksjonærer, og Rana kommune er nest største eier. Gjelsten Holding AS eier 83,50%.
	Andre eiere: Nordland fylkeskommune, Gjensidige Forsikring AS, Boreal Sjø AS, og andre (2,22%).

Selskapets formål	Investere i foretak, fortrinnsvis i Helgelandsregionen, samt bidra med relaterte tjenester i denne forbindelse.
--------------------------	---

Informasjon om selskapet	Helgeland Invest AS er et regionalt investeringsselskap. Kommunens mål med eierskapet er at selskapet bidrar til økt verdiskapning i regionen gjennom sin eierskapsforvaltning, og dermed økonomisk vekst. For øvrig er kommunens mål forretningsmessig. Kommunen skal være en langsiktig eier i selskapet med mål om konkurransemessig avkastning basert på forretningsmessig drift.
---------------------------------	---

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	81 588	50 908	63 518	108 395	72 301
Driftsresultat	75 518	45 652	57 602	102 665	63 854
Årsresultat	193 441	73 588	58 304	107 741	63 991
Egenkapital	186 205	173 522	436 811	416 266	388 762
Gjeld	181 943	108 982	38 604	80 994	50 606

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	5,00	5,00	4,50	4,20	4,80
	Lang sikt	5,00	5,00	5,00	4,20	
	Score	5,00	5,00	4,60	4,20	

Helgeland Industriutvikling AS

Eiere	Rana kommune – 8,56%
	Andre eiere: Asset Buyout Partners AS (83,8%), Nordland Fylkeskommune, Gjensidige Forsikring ASA, øvrige aksjonærer (2,69%).

Selskapets formål	Selskapets virksomhet skal være å eie, drive og utvikle fast eiendom, samt å drive slik annen virksomhet som vil ha naturlig tilknytning til de angitte hovedvirksomheter herunder å investere i andre selskap og foretak.
--------------------------	--

Informasjon om selskapet	Fisjonert selskap fra Helgeland invest AS (vedtatt i generalforsamling 14.06.21). Kommunen fikk ved fisjonen utdelt like mange aksjer i Helgeland Invest AS som kommunen hadde aksjer i Helgeland Invest AS ved fisjonstidspunktet. Kommunens mål med eierskapet er at selskapet bidrar til økt verdiskapning og økonomisk vekst i regionen gjennom sin eierskapsforvaltning. For øvrig er kommunens mål
---------------------------------	--

forretningmessig. Kommunen skal være en langsiktig eier i selskapet med mål om konkurransemessig avkastning basert på forretningmessig drift.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	0	0	0	0	0
Driftsresultat	-46 481	-9 229	-10	0	0
Årsresultat	-45 006	-7 776	-10	0	0
Egenkapital	175 308	220 313	20	0	0
Gjeld	55 185	8 222	10	0	0

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	5,00	2,00	1,80	2,58
Lang sikt	1,00	5,00	2,00	1,80		
Score	1,00	5,00	2,00	1,80		

Kunnskapsparken Helgeland AS

Eiere Rana kommune – 4,8%

Andre eiere: Siva selskapet for industrivekst SF, Nordland fylkeskommune, Mo industripark AS, Helgeland invest AS, Rana utvikling AS, Sparebank 1 Helgeland. Øvrige 16 aksjonærer med eierandel under 2%.

Selskapets formål Bidra til vekst på Helgeland ved å jobbe med kompetanse, nettverk, innovasjon og inkubasjon, samt tidligfase-investeringer.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2002. Kommunens mål med selskapet er sammenfallende med selskapets mål. Rana kommune skal være en langsiktig eier med mål om at selskapet på best mulig måte skal arbeide for vekst og innovasjon på Helgeland.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	34 329	26 027	26 979	28 349	26 753
Driftsresultat	1 721	1 082	3 532	2 121	1 513
Årsresultat	6 865	1 011	2 599	1 668	881
Egenkapital	31 122	24 256	23 245	19 231	17 563
Gjeld	9 966	13 814	8 687	8 004	5 921

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	5,00	5,00	5,00	3,40	4,78
Lang sikt	4,75	5,00	5,00	3,40		
Score	4,80	5,00	5,00	3,40		

Kinoalliansen AS

Eiere Rana kommune – 4% (1 aksje)

Selskapet har 27 eiere der alle er likeverdige aksjonærer med 1 aksje hver: Fram Kino AS (Bodø), Brygga Kino AS (Tønsberg), Egersund kommunale kino, Elverum Kino, Kino Førde, Gjøvik Kino, Hamar Kino KF, Karmøy kommunale Kino AS, Kongsberg Kino KF, Kongsvinger kommunale kino, Bølgen Kino (Larvik), Lillehammer Kino, Lørenskog Kino, Rana kommunale kino, Molde Kino AS, Mosjøen kino, Namsos kommunale Kino, Notodden Kino, Oppdal kino, Filmsenteret Charlie (Porsgrunn), Sogndal Kino, Steinkjer kommunale kino, Stord kommunale kino, Ullensaker kino, Voss kommunale kino, Harstad 14 Kino, Årnes kino

Selskapets formål Å forhandle og inngå avtaler innen salg, markedsføring, filmleie, serviceavtaler kinoteknikk, kioskdirift, billettsystemer og andre forretningsområder knyttet til kinodrift på vegne av kinoledere i selskaper og kommuner som driver kinodrift eller lignende virksomhet og er medeiere i KINOALLIANSEN AS, samt alt i forbindelse hermed.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2016. Kino Alliansen (KA) er en forretningsallianse for kinobedrifter. Kommunens mål med eierskapet er at selskapet skal fremforhandle best mulige avtaler og betingelser for eierne, herunder Rana kommune.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	2 248	664	472	1 030	1 089
Driftsresultat	874	-130	59	25	82
Årsresultat	710	-130	46	18	63
Egenkapital	1 393	683	799	753	735
Gjeld	435	3	33	24	29

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	5,00	5,00	5,00	2,60	4,70
Lang sikt	4,75	5,00	5,00	2,60		
Score	4,80	5,00	5,00	2,60		

Sjonfjellet Vindpark Holding AS

Eiere Rana kommune – 2,94%

Største eiere er Njordr AS og Helgeland Invest AS. Totalt 9 eiere med andel over 1%.

Selskapets formål Å utvikle, produsere og investere i fornybar energi produsert av vindkraft.

Informasjon om selskapet Selskapet ble opprettet i 2021. Rana kommune har ikke aktivt investert i selskapet, men fikk aksjer utdelt som følge av sammenslåingen av Freyr og Alussa Energy Corporation. Kommunen må foreta et valg om kommunen ønsker å selge seg ut av selskapet eller om kommunen har et mål med å fortsette eierskapet.

Nøkkeltall	2022	2021	2020	2019	2018
Totalinntekt	0	0	0	0	0
Driftsresultat	-498	-89	0	0	0
Årsresultat	-10 401	613	0	0	0
Egenkapital	15 019	25 420	0	0	0
Gjeld	2	0	0	0	0

Økonomisk risikoanalyse	Indikatorer	Inntjening	Soliditet	Likviditet	Effektivitet	Risikoscore
	Kort sikt	1,00	5,00	5,00	1,80	3,48
Lang sikt	1,00	5,00	5,00	1,80		
Score	1,00	5,00	5,00	1,80		

Freyr Battery SA²³

Eiere Rana kommune – 2,94%

Største eiere er Njordr AS og Helgeland Invest AS. Totalt 9 eiere med andel over 1%.

Selskapets formål Produksjon av miljøvennlige battericeller gjennom en forretningsmodell som skaper langsiktig verdiskapning og bærekraftig utbytte til eiere.

Informasjon om selskapet Rana kommune ervervet Freyr Battery AS som etter hvert ble registrert på NOTC, som er en markeds plass for handel med aksjer som ikke registrert på børs. Etter 5.07.2021 ble Freyr slått sammen med Alussa Energy Corporaton og dette ble deretter selskapet Freyr Battery SA. Rana kommune fikk da utdelt aksjer både i Freyr Battery SA og i Sjonfjellet Vindkraft Holding. Freyr Battery SA er børsregistrert på New York Stock Exchange ("NYSE") og er registrert i Luxembourg. SA ("société anonyme") er en Luxemburgs selskapsform som tilsvarer det norske allmennaksjeselskap.

Rana kommune investerte Freyr Battery gjennom kommunestyrets sak 41/20 12.05.2020. Rana kommunes mål med eierskapet i Freyr Battery SA er å være en langsiktig eier i selskapet med mål om fremtidig avkastning på sine aksjer og utbytteutbetalinger når selskapet oppnår lønnsomhet.

²³ Det foreligger ikke regnskap for Freyr Battery SA da regnskapsanalysen ble gjennomført mars 2024.

Vedlegg 2 Oversikt over foretak, samarbeid og foreninger

Kommunale foretak:

- Mo i Rana Havn KF
- Rana Byggdrift KF (oppløst fra 1.1.2024 og foretakets virksomhet ble overført tilbake til kommunen)

Stiftelser:

- Stiftelsen Helgeland museum
- Sparebankstiftelsen Helgeland

Samvirkeforetak:

- Biblioteksentralen SA
- Rana vassdraget fiskeforvaltning SA

Interkommunalt avtalesamarbeid, interkommunale samarbeid og vertskommunesamarbeid:

- Fosterhjem Helgeland
- Helseparken i Rana
- Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat
- Indre Helgeland Regionråd
- Krisesenteret
- Legevakt
- Polarsirkelen friluftsråd
- PPT Rana
- Samordna innkjøp i Nordland

Andre:

- Arkiv i Nordland (KOAN)
- Digitale Helgeland
- KS
- Landssammenslutning av vassdragskommuner
- Midt Skandia
- Midtre Nordland Nasjonalparkstyre
- Norges nasjonalparkkommuner
- Opplæringskontoret Nord-Helgeland
- Termik Rana
- Utmarkskommunenes sammenslutning

Vedlegg 3 Forklaring av regnskapsanalysen

Innledning

Om dokumentet

Regnskapsanalysen i denne rapporten ser på fire ulike områder av et selskaps finansielle risiko. Disse områdene er:

- Inntjening
- Soliditet
- Likviditet
- Effektivitet

Hvert av disse områdene med tilhørende nøkkeltall er beskrevet i sine respektive avsnitter under.

Det er ingenting i veien for å lese dokumentet fra start til slutt, men dette dokumentet fungerer kanskje best som et lite oppslagsverk for nøkkeltallene som er benyttet i regnskapsanalysen.

Begrensninger ved analysen

Denne regnskapsanalysen er helt lik for alle selskaper uavhengig av bransje. Dette medfører noen utfordringer for tolkningen av nøkkeltallene. For eksempel kan det hende at noen bransjer opererer med lange kredittider for både kunder og leverandører uten at dette er noe problem, mens andre bransjer har kortere kredittider. Noen bransjer er kapitalintensive og andre bransjer er arbeidsintensive, i tillegg til at det er forskjellige forretningsmodeller som påvirker resultatoppsett og inntjeningstidspunkt.

Det er derfor viktig å være klar over hvilke begrensninger analysen har. Analysen må derfor først og fremst anses som et hurtig overblikk og en god indikasjon på den finansielle risikoen i et selskap, men ikke som en endelig fasit.

Likevel er det lagt ned et betydelig tankearbeid for å skape en regnskapsanalyse som er så god som mulig og treffe best mulig for flest mulig selskaper.

Inntjening

Inntjening og lønnsomhet er sentrale begreper i regnskapsanalyse og referer til den totale inntekten eller lønnsomheten et selskap skaper gjennom sin drift i en bestemt tidsperiode. Inntjening er bare en del av regnskapsanalysen, men den gir viktig innsikt i selskapets økonomiske helse. Inntjening blir ofte vurdert i forhold til tidligere perioder, bransjestandarder og konkurrenters resultater for å vurdere selskapets ytelse og fremtidige utsikter.

Lønnsomheten til et selskap blir ofte også vurdert opp mot hvor mye kapital som brukes for å skape resultatene selskapet genererer. Da snakker vi om rentabilitet på ulike nivåer, for eksempel driftsrentabilitet, totalrentabilitet og egenkapitalrentabilitet.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for inntjening som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Rentedekningsgrad

Om nøkkeltallet

Rentedekningsgraden viser i hvor stor grad resultatet (før rentekostnader) kan dekke rentekostnadene. Et nivå på 100% betyr at resultatet før rentekostnader er like stort som rentekostnadene og betyr at hele resultatet blir brukt til å dekke rentekostnadene. Et nivå på 300% betyr at resultatet er tre ganger så stort som rentekostnadene.

Formel

$(\text{Annen rentekostnad} + \text{Annen finanskostnad} + \text{Ordinært resultat før skattekostnad}) / (\text{Annen rentekostnad} + \text{Annen finanskostnad})$

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet ser på resultatene som blir skapt opp mot rentekostnadene. Det er viktig at inntjeningen er god nok til å dekke rentekostnadene. Derfor må en rentedekningsgrad på 100% være å anse som et minimum. For å få en lysegrønn score i vår modell kreves det et nivå på minst 300%. Under vises intervallene som brukes for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
100 %	100 %	200 %	200 %	300 %	300 %	500 %	500 %

Driftsrentabilitet

Om nøkkeltallet

Driftsrentabiliteten viser hvor stor avkastning (rentabilitet) driften genererte sett opp mot driftskapitalen som er bundet i selskapet.

Formel

Driftsresultat / Gjennomsnittlige driftseiendeler

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet relaterer inntjeningen på driften opp mot driftsmidlene som er bundet i selskapet. En driftsrentabilitet på 0% tilsvarer et driftsresultat på 0. Man bør forvente et positivt driftsresultat og som en tommelfingerregel bør driftsrentabiliteten ligge over alminnelig utlånsrentenivå. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
-3 %	-3 %	0 %	0 %	5 %	5 %	10 %	10 %

Totalrentabilitet

Om nøkkeltallet

Totalrentabiliteten viser hvor stor avkastning (rentabilitet) selskapet genererte sett opp mot den totale kapitalen som er bundet i selskapet.

Formel

$(\text{Ordinært resultat før skattekostnader} + \text{Annen rentekostnad} + \text{Annen finanskostnad}) / \text{Gjennomsnittlige totale eiendeler}$

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet relaterer resultatene fra både driftsaktiviteter og finansielle aktiviteter opp mot den kapitalen som er tilført fra både fremmedkapital og egenkapital. Man bør forvente at totalrentabiliteten er positiv og som en tommelfingerregel bør den ligge over alminnelig utlånsrentenivå. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
-2 %	-2 %	0 %	0 %	4 %	4 %	8 %	8 %

Egenkapitalrentabilitet

Om nøkkeltallet

Egenkapitalrentabiliteten viser hvilken avkastning eierne får på egenkapitalen (risikovillig kapital).

Formel

(Ordinært resultat før skattekostnader + Annen rentekostnad + Annen finanskostnad) / Gjennomsnittlige totale eiendeler

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge klart over alminnelig utlånsrentenivå da egenkapitalen tar større risiko enn långivere og slik sett også vil kreve en høyere avkastning. En fallgrube ved å bruke dette nøkkeltallet isolert sett er at selskaper som har tapt deler av aksjekapitalen kan med et svært beskjedent overskudd komme ut med en høy egenkapitalrentabilitet. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
-5 %	-5 %	0 %	0 %	8 %	8 %	15 %	15 %

Soliditet

Soliditet er et begrep som brukes i regnskapsanalyse for å vurdere hvor solid og pålitelig et selskaps økonomiske stilling er. Soliditet gir investorer, långivere og andre interessenter innsikt i hvor godt en bedrift er i stand til å tåle økonomiske vanskeligheter og betjene gjeld.

Det er lurt å sammenligne selskapets soliditet med bransjens gjennomsnitt og tidligere perioder for å få et mer helhetlig bilde av bedriftens økonomiske helse.

Der inntjening ser på resultatene som er skapt over en viss tidsperiode (for eksempel ett år) er soliditet derimot et øyeblikksbilde på et gitt tidspunkt (for eksempel per 31.12 i et gitt år). Dette er en fundamental forskjell som det er viktig å være klar over.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for soliditet som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Egenkapitalandel

Om nøkkeltallet

Egenkapitalandelen viser hvor stor andel av selskapets eiendeler som er finansiert med egenkapital. Det vil si hvor mye egenkapital det i forhold til totalkapitalen, som er selskapets balansesum (sum gjeld og egenkapital).

Formel

Egenkapital / Totalkapital

Tolkning av nøkkeltallet

Det er vanskelig å gi et klart svar på hvor stor egenkapitalandelen bør være generelt, dette vil variere fra bransje til bransje. Dette nøkkeltallet må derfor tolkes med litt varsomhet. Men jo høyere egenkapitalandelen er, jo høyere er soliditeten til bedriften, alt annet like. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
10 %	10 %	20 %	20 %	30 %	30 %	50 %	50 %

Tapsbuffer

Om nøkkeltallet

Tapsbufferen viser hvor stor egenkapital selskapet har i forhold til omsetningen (driftsinntektene). Dette nøkkeltallet viser derfor hvor stort underskudd (i prosent av inntektene) som selskapet kan ha før egenkapitalen er tapt, gitt at driftsinntektene for neste år blir like store som fjorårets driftsinntekter.

Formel

Egenkapital / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet viser hvor mye egenkapital selskapet har for å kunne stå imot fremtidige tap. Det vil igjen avhenge litt fra bransje til bransje hva som er et godt nivå. Dersom resultatene i bransjen svinger mye fra år til år og tapene i enkelt år kan være høye, bør tapsbufferen være større enn i en bransje der resultatene er mer stabile over tid. På generelt grunnlag kan man si at jo høyere tapsbufferen er, jo høyere er soliditeten til bedriften, alt annet like. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2		3		4		5
2 %	2 %	5 %	10 %	10 %	10 %	15 %	15 %

Likviditet

Likviditet er et begrep som brukes i regnskapsanalyse for å vurdere hvor godt et selskap er i stand til å møte sine kortsiktige forpliktelser, som å betale regninger, lønn til ansatte og gjeld. Dette kommer an på selskapets evne til å konvertere eiendeler til kontanter raskt og enkelt. Likviditet gir en pekepinn på hvor robust et selskaps økonomi er og dens evne til å takle økonomiske utfordringer.

I tillegg til nøkkeltall basert på balansestørrelser brukes ofte kontantstrømsanalyser for å vurdere selskapets evne til å generere kontanter fra driften. Dette er ikke benyttet i denne analysen!

Til slutt kan det nevnes at høy likviditet gir en tryggere økonomisk posisjon for et selskap, men at det er viktig å finne en riktig balanse mellom å ha tilstrekkelig likviditet og å investere kapital i mer lønnsomme aktiviteter.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for likviditet som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Likviditetsgrad 1

Om nøkkeltallet

Likviditetsgrad 1 viser hvor store omløpsmidlene (kortsiktige eiendeler som forventes å gjøres om til kontanter i løpet av et år) er i forhold til kortsiktig gjeld (betalingsforpliktelser det nærmeste året).

Formel

Omløpsmidler / Kortsiktig gjeld

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 1,3 for å kunne anses som tilfredsstillende. Et nøkkeltall på 1,3 betyr at man har 30% mer kortsiktige eiendeler enn kortsiktig gjeld. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2		3		4		5
0,7	0,7	1	1	1,3	1,3	1,8	1,8

Likviditetsgrad 2

Om nøkkeltallet

I Likviditetsgrad 2 er varelageret, som regnes som det minst likvide omløpsmidlet, trukket fra i beregningen sammenlignet med likviditetsgrad 1.

Formel

(Omløpsmidler – Varelager) / Kortsiktig gjeld

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 1,0 for å kunne anses som tilfredsstillende. Et nøkkeltall på 1,0 forteller oss at selskapet har like mye likvide eiendeler som kortsiktige betalingsforpliktelse. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
0,5	0,5	0,8	0,8	1	1	1,4	1,4

Likviditetsgrad 3

Om nøkkeltallet

Likviditetsgrad 3 forteller noe om forholdet mellom de aller mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De aller mest likvide midlene er bankinnskudd, kontanter og lignende.

Formel

Bankinnskudd, kontanter o.l. / Kortsiktig gjeld

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 0,33 for å kunne anses som tilfredsstillende. Et nøkkeltall på 0,33 forteller oss at selskapet har bankinnskudd, kontanter og lignende som kan dekke 4 måneders betalingsforpliktelse (12 måneder * 0,33 = 4 måneder), forutsatt at betalingsforpliktelsene forfaller jevnt gjennom året. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
0,18	0,18	0,25	0,25	0,33	0,33	0,5	0,5

Likvider i prosent av salg

Om nøkkeltallet

Likvider i prosent av salg er et mål på hvor mye selskapets aller mest likvide midler utgjør i prosent av årlige driftsinntekter.

Formel

Bankinnskudd, kontanter o.l. / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

Dette nøkkeltallet bør ligge over 5% for å kunne anses som tilfredsstillende. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
1,5 %	1,5 %	3 %	3 %	5 %	5 %	8 %	8 %

Effektivitet

Effektivitet er et begrep som brukes i regnskapsanalyse for å vurdere hvor godt et selskap bruker sine ressurser for å generere inntekter, fortjeneste eller andre økonomiske resultater. Det handler om å vurdere hvor effektivt et selskap styrer sine operasjonelle prosesser og ressurser for å oppnå økonomiske mål.

En høy grad av effektivitet kan indikere sunn virksomhetsstyring og potensial for lønnsom vekst, mens lav effektivitet kan signalisere ineffektiv bruk av ressurser og behov for forbedringer. Det er viktig å merke seg at

effektivitet må vurderes sammen med andre finansielle og operasjonelle faktorer for å få et helhetlig bilde av virksomhetens ytelse.

Under følger en forklaring til de ulike nøkkeltallene for likviditet som er brukt i regnskapsanalysen og hvordan de skal tolkes.

Gjennomsnittlig lagertid (i dager)

Om nøkkeltallet

Gjennomsnittlig lagertid viser hvor mange dager varene ligger på lager i gjennomsnitt. Jo kortere lagertid, desto raskere er omløpshastigheten på varelageret.

Formel

Gjennomsnittlig varelager * 365 / Varekostnad

Tolkning av nøkkeltallet

Høy omløpshastighet på varelageret er positivt for likviditeten i selskapet. Det anses derfor bedre jo lavere dette nøkkeltallet er. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
90	90	60	60	30	30	10	10

Gjennomsnittlig kredittid for debitorer (i dager)

Om nøkkeltallet

Gjennomsnittlig kredittid for debitorer måler i gjennomsnitt hvor lang tid det tar fra kunden faktureres til kunden betaler. Jo kortere kredittid, desto raskere vil pengene sirkulere, noe som styrker bedriftens likviditet.

Formel

Gjennomsnittlig kundefordringer * 365 / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

Hva som er akseptabel kredittid, er vanskelig å si på et generelt grunnlag da dette vil variere fra bransje til bransje. Men jo kortere kredittiden er, jo bedre vil likviditeten til selskapet være. Det anses derfor bedre jo lavere dette nøkkeltallet er. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
60	60	30	30	10	10	5	5

Gjennomsnittlig kredittid for leverandører (i dager)

Om nøkkeltallet

Gjennomsnittlig kredittid for leverandører viser hvor lang kredittid bedriften faktisk har til sine leverandører.

Formel

Gjennomsnittlig leverandørgjeld * 365 / Varekjøp

Tolkning av nøkkeltallet

Hva som er akseptabel kredittid, er vanskelig å si på et generelt grunnlag da dette vil variere fra bransje til bransje. Et klart faretegn er dersom kredittiden er lengre enn det man kan forvente at bedriften har fått innvilget kreditt.

Dette innebærer at bedriften ikke betaler sine leverandører til avtalt forfallstid. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
90	90	60	60	30	30	10	10

Debitorgrad

Om nøkkeltallet

Debitorgraden viser hvor stor andel av en måneds omsetning som er utestående.

Formel

Kundefordringer * 12 / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

For et selskap som normalt sett selger på kreditt bør forholdstallet være i intervallet 1,2 - 1,4. Er debitorgraden større enn 1,4 kan dette tyde på at kunderskontrollen består av en større andel fordringer som er forfalt med mer enn 30 dager. Jo høyere debitorgrad, desto større sannsynlighet for potensielle tap i fordringsmassen. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
1,8	1,8	1,4	1,4	1,2	1,2	0,8	0,8

Kreditorgrad

Om nøkkeltallet

Kreditorgraden viser hvor stor andel av en måneds omsetning som er bundet i leverandørgjeld.

Formel

Leverandørgjeld * 12 / Totalinntekt

Tolkning av nøkkeltallet

For et selskap som normalt kjøper inn på kreditt bør forholdstallet være i intervallet 0,8 - 1,0. Er kreditorgraden større enn 1,0 kan dette tyde på at leverandørreskontrollen består av en større andel fakturaer som er forfalt med mer enn 30 dager. Jo høyere kreditorgrad, desto større sannsynlighet for å pådra seg betalingsanmerkninger og bli belastet forsinkelsesrenter. Under vises intervallene som er brukt for hvert nivå:

1	2	2	3	3	4	4	5
1,4	1,4	1	1	0,8	0,8	0,5	0,5

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (DTTL), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our people deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society, and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte’s more than 450,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.no.